Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

dehors

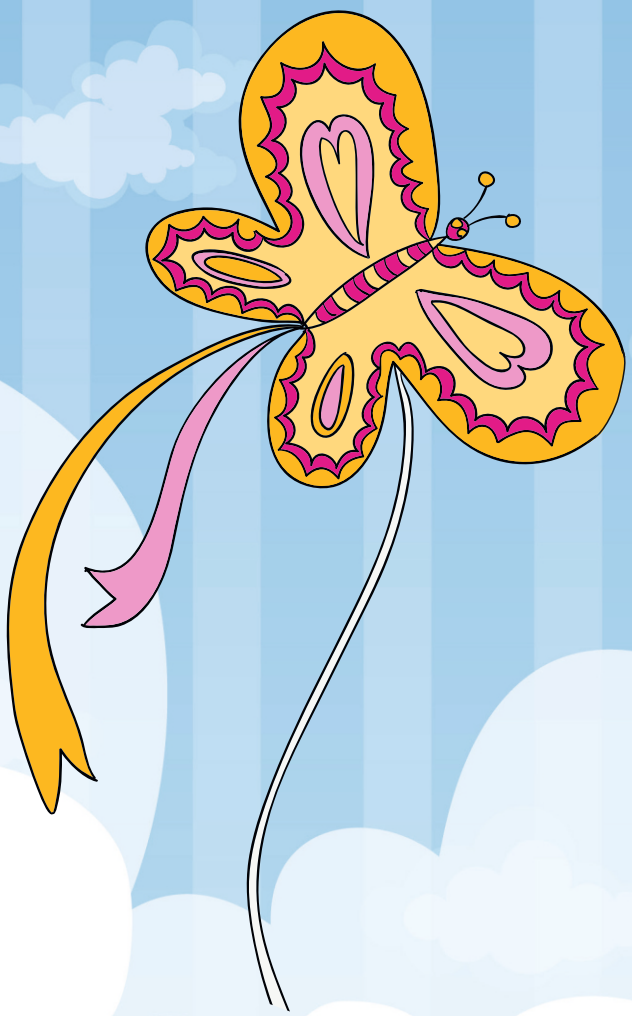
2021

BRĪVDABAS TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS VADLĪNIJAS

INTELEKTUĀLAIS REZULTĀTS 2
DEHORS PROJEKTS

Inovatīvā mācību satura izstrādāšana pirmsskolas izglītības iestādes brīvdabas teritorijā

CARDET
COMUNE DI CASALGRANDE
COMUNE DI SCANDIANO
LINKOPING UNIVERSITY
Mana Mārīte
Daugavpils 27. pirmsskolas izglītības iestāde
Motala kommun
SERN

BRĪVDABAS TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS VADLĪNIJAS

TABLE OF CONTENTS

4 ROTAĻU UN NODARBĪBU NOZĪME BĒRNU AGRĪNĀ IZGLITOŠANĀ BRĪVDABAS TERITORIJĀ

4 Ievads

4 Izglītošana brīvdabas teritorijās

5 Rotaļas brīvdabā

6 Mācīšanās brīvā dabā
Teorētiskie pamati

7 Vietas loma mācībām ārpus telpām

7 Bērna un pieaugušā loma mācībām ārpus telpām

8 Daba kā mācību vide

8 Pirmsskolas brīvdabas teritorija

9 GALVENIE ELEMENTI, KAS RADUŠIES PĒC IO1 IZVEIDES DEHORS KONSORCIJĀ

10 ASTOŅU NOZĪMĪGO ZONU DEFINĪCIJAS PIRMSSKOLAS ĀRA LAUKUMU IEKĀRTOŠANĀ

10 **Savvaļas zona**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Pārdomas
- Atklājumi
- Saikne ar dabu
- Bērnu iztēles dekonstrukcija un rekonstrukcija
- Izpēte
- Iztaujāšana

10 **Slepenās vietas**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Sociālo iemaņu attīstība
- Pašrefleksija
- Iztēle
- Emociju vadība

11 **Visu sajūtu dārzs**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Mācība par dabu un augiem (dabaszinības)
- Mācība kā rūpēties par dabu (augsne, sēklas, graudaugi) attīstot zaļo domāšanu
- Komandas darbs
- Saikne ar dabu
- Mācība par maņām un uztverēm

11 **Mācību takas**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Attīstīt matemātikas prasmes
- Tehniskās iemaņas
- Maņas
- Orientēšanās iemaņas
- Fiziskās iemaņas

12 **Atpūtas zona**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Vieta atpūtai un relaksācijai
- Pašrefleksija
- Sociāli komunikatīvās iemaņas
- Cieņa vienam pret otru

12 **Strukturētā rotaļu zona**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Mācība par drošību
- Motorikas attīstīšana
- Saistītie priekšmeti (fizika un zinātne)
- Sadarbība
- Uzvedības iemaņas (ievērot noteikumus)

13 **Brīvdabas darbnīca**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem:
- Attīstīt radošumu
- Mācība par runas izteiksmes līdzekļiem valodā (sīkā motorika)
- Eksperimentēšana
- Radīšana
- Mācība par tekstūru un materiāliem

14 **Tikšanās vietas**
Saistība ar paredzētajiem mācīšanās rezultātiem
- Sociālās iemaņas
- Valodas attīstības apmācība
- Komandas darbs
- Mācīšanās un demokrātija

15 **PĒTĪJUMA REZULTĀTI ATTIECĪBĀ UZ ASTOŅĀM ZONĀM**

15 **Savvaļas zona**

15 **Slepenās vietas**

15 **Visu sajūtu dārzs**

16 **Mācību takas**

16 **Atpūtas zona**

16 **Strukturētā rotaļu zona**

17 **Brīvdabas darbnīca**

17 **Tikšanās vietas**

18 **KATRAS ZONAS APROBĒTĀS AKTIVITĀTES PIEMĒRS**

19 **Savvaļas zona**

Dabas materiālu izpēte un vērtēšana
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Brīvdabas teritoriju izpētes un pētīšanas vērtēšana

20 **Slepenās vietas**

Sevis rašana
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Sevis rašanas novērtējums

21 **Visu sajūtu dārzs**

Pārtikas mežs/dārzs – izveide un pārvaldība
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Pārtikas meža/dārza novērtēšana – izveide un pārvaldība

22 **Mācību takas**

Baskāju taka
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Baskāju takas novērtējums

23 **Atpūtas zona**

Atpūta saulē
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Atpūtas saulē novērtējums

24 **Strukturētā rotaļu zona**

Svaru izveide
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Svaru izveides novērtējums

25 **Brīvdabas darbnīca**

Akmeņu pārvērtības
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Akmens pārvērtību novērtējums

26 **Tikšanās vietas**

Bērnu pulcēšanās ārpus telpām
- Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem
- Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācīšanās mērķi
- Aktivitātes apraksts
- Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai
- Izmantojamie materiāli

Bērnu pulcēšanās ārpus telpām novērtējums

27 **PROCESA APRAKSTS UN PARTNERU IZMANTOTĀ METODIKA**

27 **Pirmsskolu apraksts**

27 **Materiāls informācijas ievākšanai**

27 **Darba process**

28 **Darba process trīs gadus ilga projekta gaitā**
- Pirmā koordinācijas sanāksme
- Pirmais apmācības seminārs Scandiano-Casalgrande (Itālija)
- Otrā koordinācijas sanāksme
- Otrais apmācības seminārs Motala (Zviedrija)
- Trešā koordinācijas sanāksme

30 **Darba process dažādās valstīs**
- Latvija
- Zviedrija
- Itālija
- Kipra

34 **SECINĀJUMI**

34 **ATSAUCES**

35 **ATZINĪBA**

Rotaļu un nodarbību nozīme bērnu agrīnā izglītošana brīvdabas teritorijā

IEVADS

Brīvdabas vides izmantošana rotaļām un apmācībai agrīnās bērnības izglītošanā (ECE) ir sena tradīcija. Tomēr nepārtraukti attīstošajā un urbanizētajā pasaulē brīvdabas teritorijas, kas ir pieejamas bērnu rotaļām un apmācībai, izzūd. Piekļuve drošai brīvdabas videi, kas aptver pirmsskolas, skolu laukumus, arī nonāk zem spiediena, kad pilsētas kļūst arvien blīvākas (Prince, Allin, Hansen-Sandseter & Ärlemalm-Hagsér, 2013).

Tādēļ ir nepieciešamība iestāties par bērnu tiesībām uz labas kvalitātes brīvdabas vidi. Šodien arvien pieaug uzsvars uz akadēmiskās izglītības rezultātiem ECE praksē, kam var būt arī negatīva ietekme uz bērnu piekļuvi brīvdabas teritorijai (Waite & Pratt citēts Waller, Ärlemalm-Hagsér, Hansen Sandseter, Lee-Hammond, Lekies & Wyver, 2017).

Vispārīgi brīvdabas teritorijas pārsvarā tiek izmantotas brīvām rotaļām un garajiem starpbrīžiem, un skolotāju vadītās nodarbības visbiežāk tiek rīkotas iekštelpās, taču, piemēram, Zviedrijas Nacionālā dzīvokļu apgādes, celtniecības un plānošanas padome apgalvo, ka pirmsskolu laukumiem jābūt atbilstošiem pedagoģiskajiem mērķiem (BFS 2015:1 FRI 1).

Viens veids, kā uzlabot bērnu piekļuvi brīvdabas teritorijai, ir izmantot skolu laukumu arī strukturētas apmācības aktivitātēm, kas parasti tiek īstenotas iekštelpās.

Lai izvēlētos to kā pareizu pasniedzējiem paredzētu vietu, skolu laukumi labi jāpielāgo pirmsskolas bērnu apmācības dabā.

Šī projekta "Inovatīvā mācību satura izstrādāšana pirmsskolas izglītības iestādes brīvdabas teritorijā" (DEHORS) mērķi ir:

1. Uzlabot bērnu apmācības kvalitāti ar inovatīvas apmācības brīvdabu teritoriju palīdzību.
2. Uzlabot pirmsskolas skolotāju iemaņas un stratēģijas attiecībā uz ārpustelpu aktivitātēm.
3. Izveidot inovatīvas ārpustelpu apmācības teritorijas, apvienojot dažādu jomu kompetences.

Šis ziņojums tika izstrādāts DEHORS projekta ietvaros. Tas attēlo otro intelektuālo rezultātu IO2 - brīvdabas teritorijas attīstības un novērtēšanas vadlīnijas.

Tas balstās uz IO1 rezultātiem-brīvdabas apmācības teritoriju modeļi pirmskolās, kā arī ir saistīts ar IO3-tiešsaistes apmācības modulis par brīvdabas aktivitātēm skolotājiem, balstoties uz vadlīniju saturu.

IZGLĪTOŠANA BRĪVDABAS TERITORIJĀS

Brīvdabas apmācība un mācības ir daudzdisciplīnu prakses lauki, un atšķirīgu kultūru tulkojumi padara to vēl daudzveidīgāku. Tādēļ nav iespējams noteikt definīciju vai aprakstu praksei, kas visā pasaulē ir tik vispārīga.

Tā ir prakse, kas iestrādāta sociālajā, kultūras un politiskajā kontekstā (sal. MacQuarrie, Nugent & Warden, 2015 attiecībā uz ECE dabā un Maynard & Waters, 2007 attiecībā uz skolas pagalma izmantošanu).

Nesenā izpratne par ārpustelpu izglītošanu skolās vairāk koncentrējas uz regulārām aktivitātēm, kas balstītas uz mācību programmām, kuras norisinās skolu tuvumā, nevis attālās neregulārās mācību ekskursijās (Dyment & Potter, 2014).

Skandināvijas valstīs 'ārpustelpu skolas' (udeskole) dažās skolās ir regulāra prakse (Dettweiler & Mygind, 2020), lai arī tā nav vispārpieņemta prakse. Ārpustelpu skolas nozīmē, ka klases telpa tiek regulāri apmainīta pret brīvdabas teritoriju, aptuveni puse dienas līdz vienai dienai nedēļā.

Visus priekšmetus var pasniegt ārpus telpām un bieži vien multidisciplināri.

Citās valstīs arī var atrast ārpustelpu skolu pieeju, piemēram, meža skolu koncepcija daudzās valstīs gūst arvien lielāku interesi. Pētījums dažādos skolu sistēmas līmeņos atklāj pozitīvus rezultātus attiecībā uz nozīmīgām mācīšanās dimensijām, tādām kā pastiprināta studentu motivācija un sociālā mijiedarbība (Becker, Lauterbach, Spengel, Dettweiler & Mess, 2017; Fägerstam, 2014; Mygind, 2020).

Tiek ziņots arī par pozitīviem akadēmiskās mācīšanās rezultātiem, lai arī šie rezultāti nav tik stabili un variējas saskaņā ar kontekstiem un priekšmetiem (Becker et al. 2017; Fägerstam & Grothérus, 2018; Fägerstam & Samuelsson, 2014; Roed Otte, Bølling, Bentsen & Eeby-Ernst, 2020).

ECE kontekstā ir mazāk pētījumu, taču Itālijas pētījums atklāj būtiskas atšķirības starp iekštelpu un ārpustelpu grupām kognitīvajā attīstībā, smalkās motorikas iemaņām un sociālo un emocionālo attīstību 2-3 gadus veciem bērniem.

1-2 gadus veci bērni uzrādīja līdzīgu tendenci, izņemot sociālo un emocionālo attīstību, kur atšķirību nebija (Monti, Farné, Crudeli, Agostini, Minelli & Ceciliani, 2017).

Tādējādi izskatās, ka brīvdabas teritorijai ir daudz labvēlīgu ietekmes veidu uz bērnu mācīšanos un attīstību dažādos veidos.

Tai var būt ietekme uz visām trīs dimensijām, kas ir nozīmīgas mācīšanās procesā: kognitīvā, sociālā un emocionālā (Illeris, 2007).

Lai arī daudzi pētnieki uzsver bērnu brīvo rotaļu un mācīšanās svarīgumu, daudzu valstu ECEC mācību programmā joprojām ir pastiprināta koncentrēšanās uz akadēmisko mācīšanos un tādēļ ir interesanti redzēt, kādā veidā brīvdabas teritorija var būt laukums vēl strukturētākai apmācībai arī agrīnās bērnības izglītībā.

Vēl vienu nozīmīgu ieguldījumu saistībā ar dabiskas izglītības labvēlīgo ietekmi Itālijā ir devis itāļu skolotājs un direktors Džanfranko Zavalloni (Gianfranco Zavalloni) (2003), kas ir izveidojis manifestu "Zēnu un meiteņu dabiskās tiesības". Viņš izceļ tās vajadzības, kuras bērni mūsdienās skaidri izrāda savās rotaļīgajās izpausmēs.

Viņš izstrādāja desmit tiesības, domājot par savu bērnību, kādi elementi bija nepieciešami viņa rotaļās, un jautājot par to bērniem mūsdienās.
Dažas tiesības nav visai viegli pielietot praksē, taču viņš lūdz pieaugušajiem-vecākiem to izmēģināt, tādējādi pietuvinot pieaugušo pasauli bērnu pasaulei.
Zavalloni noteiktās tiesības ir: "Tiesības būt nenodarbinātam, tiesības sasmērēties, tiesības uz smakām, tiesības uz dialogu, tiesības izmantot rokas, tiesības uz labu sākumu, tiesības uz ceļu, tiesības uz trakulīgo, tiesības uz klusumu, tiesības uz ēnām" (Zavalloni 2003, Online).

ROTAĻAS BRĪVDABĀ

Pastāv būtisks pētījuma kopums, kas atbalsta ārpustelpu rotaļu kā izdevīgu bērniem (Wyver, 2017).
Viena atšķirība starp ārpustelpu un iekštelpu vidi ir iespēja gūt vairāk fiziskās aktivitātes ārpus telpām, un fiziskajai aktivitātei ir labvēlīga ietekme uz izpildfunkciju, tādu kā uzmanības iemaņas, kam turpmāk ir ietekme uz kognitīvo procesu attīstību (piem., darba atmiņu un pašregulāciju).
Ir vairāki iemesli, kāpēc fiziskā aktivitāte varētu uzlabot izpildfunkcijas. Pirmkārt, uz mērķi virzītam un iesaistošam uzdevumam kā arī kompleksām motorikas kustībām nepieciešamas augstas kognitīvās prasības, otrkārt, aerobiski uzdevumi izraisa fizioloģiskas izmaiņas smadzenēs (Best, citēts Wyver, 2017).

Pētījumā, kas apskata attiecību starp laiku, kas pavadīts ārpus telpām, un bērnu kognitīvo un uzvedības attīstību, Ulset, Vitaro, Brendgren, Bekkhus un Borge (2017) atklāja, ka laiks, kas pavadīts ārpus telpām, tika labvēlīgi saistīts ar zemākiem uzmanības hiperaktivitātes simptomiem.
Viņu rezultāti norādīja arī uz to, ka laikam, kas pavadīts ārpus telpām, bija labvēlīga ietekme uz uzmanību un īstermiņa atmiņu bērniem vecumā no četriem līdz septiņiem gadiem. Tādējādi, lai ļautu bērniem pavadīt lielu laika daļu ārpus telpām, jāpalielina fiziskā aktivitāte, kas ir izdevīga kognitīvajiem procesiem.
Rotaļām brīvdabas teritorijā ir potenciāls palielināt fizisko aktivitāti un labsajūtu (Bento & Sandseter, 2020), lai arī ne visi bērni atklāja uzlabotu labsajūtu ārpustelpu rotaļu laikā.
Portugāles pētījums arī atklāj, ka ārpustelpu rotaļas uzlabo bērnu labsajūtu, kā arī var dot ieguldījumu tādos izglītības mērķos kā problēmu risināšana, eksperimentēšana, pašcieņa un saziņas iemaņas (Bento & Costa, 2018).

Rotaļa un mācīšanās pēc būtības ir saistīta ar maziem bērniem (Saracho, 2017), un Klaar un Öhman (2014) apspriež, kā ārpustelpu rotaļa var sekmēt bērnu uz pieredzi balstītu mācīšanos par dabu, kā arī konceptuālas zinātniskas zināšanas.

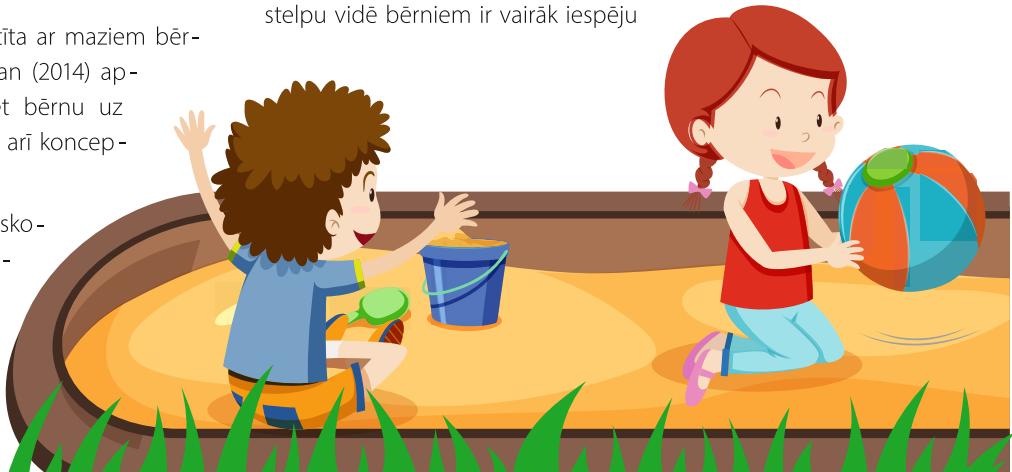
Tomēr viņi uzsver, ka ārkārtīgi nozīmīga skolotāju loma, runājot par uzmanības pievēršanu, ir bērnu pētījumu un pieredzes gūšanas verbalizēšanai. Atzīstot bērnu brīvās rotaļas ārpus telpām nozīmīgumu, šis projekts fokusējas uz skolotāju vadītām aktivitātēm ar mērķi attīstīt bērnu zināšanas un iemaņas ārpustelpu ECEC vidē.

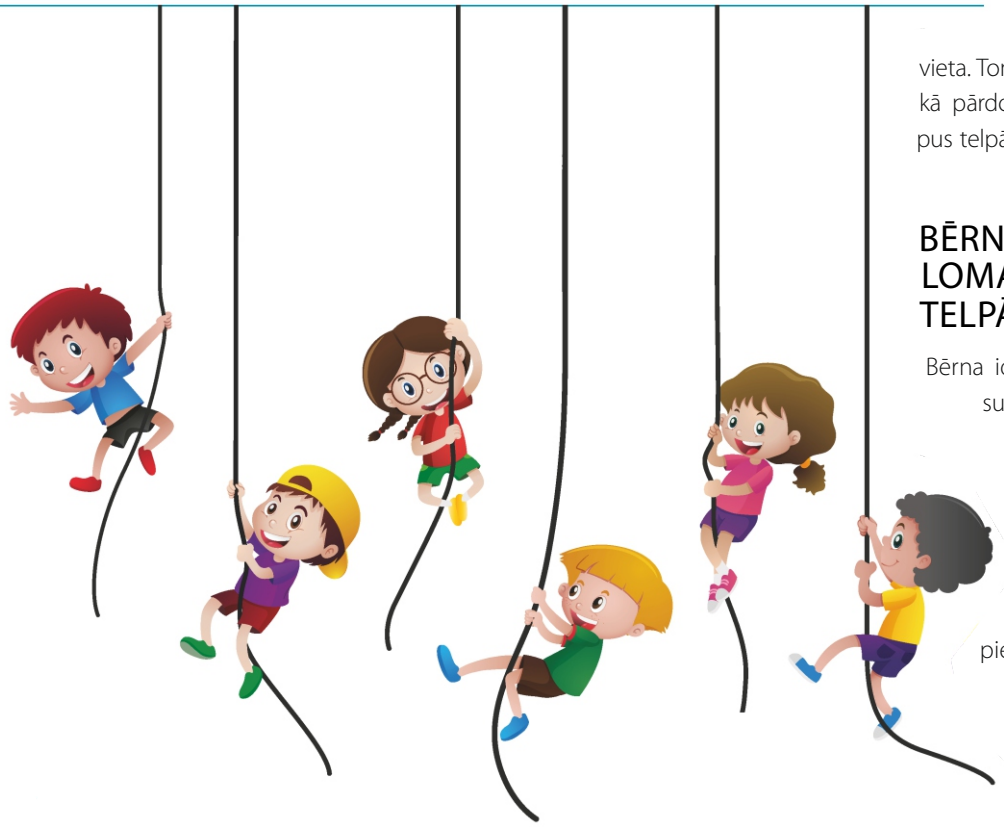
MĀCĪŠANĀS BRĪVĀ DABĀ TEORĒTISKIE PAMATI

Nav fundamentālas atšķirības starp to, kā bērni mācās iekštelpās vai ārpus telpām.
Bērnu mācīšanās notiek gan izglītības iestāžu telpās, gan ārpus tām. Iespējas ir atšķirīgas un tās ir iepītas bērna vispārīgajā attīstībā. Ārpus telpām bērnus mazāk vada pieaugušie, viņi ir brīvi gūt individuālu vai grupas pieredzi un veikt pētījumus.
Dabiskā vide nav tikai mācīšanās objekts, bet arī reāls un privileģēts zināšanu un izpratnes instruments, kā to argumentē Monica Guerra (2017) "Materie Intelligenti".
Mūsdienu mācīšanās teorijas uzsver, ka mācīšanās ir iestrādāta kultūra un ka bērnu mācīšanās ir sociāli uzbūvēta.
Mācīšanās tiek uztverta kā dalība sociālā kontekstā, kur dalīšanās ar domām un idejām ir ļoti svarīga.
Pieaugušie vai citi bērni var vadīt atsevišķu bērnu līdz padziļinātai priekšmeta izpratnei vai mācīties jaunas iemaņas, esot zinošākam cilvēkam (Vygotsky, 1933/1978).
Komunikācija un dalība ir fundamentāli aspekti mācīšanās sociālo konstruktīvistu teorijā. Ārpustelpu videi, šķiet, piemīt tādas īpašības, kas sekmē dalību, kolaborāciju un komunikāciju (Becker u.c., 2017; Fägerstam, 2014; Mygind, 2020).

Pieaugušie un bērni ir aktīvi piekritēji pētījumu procesos, kas tiek veikti izglītošanas kontekstos. Izglītotājam nav jāvada bērni vai tie jānomaina, bet gan jāatbalsta, jāiedrošina atbilstoši sociokonstruktīvistu teoriju galvenajām idejām.
"Pieaugušais nav tikai tas, kurš nodod zināšanas, bet viņš ir tas, kurš ar zinātkāru un atklātu skatienu uz iespējamo identificē pētījumu ceļus, kopīgi radot ar bērniem sajūtas un nozīmes ap realitāti" (Mussini 2020 p.94).
Saskaņā ar Brunera ideju bērni ir aktīvi realitātes idejas būvētāji, kuru starpnieks ir intersubjektīvā dimensija, tad kļūstot par grupas mantojumu.

Viens atšķirīgs aspekts ir bērnu pastiprinātā spēja gūt pirmajiem pieredzi. Iekštelpu vide bieži vien paļaujas uz stāstiem, attēliem un tekstiem, taču ārpus telpām bērni var pieredzēt parādības ārējā pasaulē paši. Ārpustelpu vidē bērniem ir vairāk iespēju

mācīties, iekļaujot multisensorās un iestrādātās maņas. Pieredzi, kas gūta ārpus telpām, vēlāk var izmantot, mācoties iekštelpās un, iespējams, uzdodot jaunus jautājumus par izpētīto. Šī nepārtrauktā pieredzes un pārdomu plūsma ir ārpustelpu mācīšanās stūrakmens (Dewey, 1902/2001; Quay & Seaman, 2016).

VIETAS LOMA MĀCĪBĀM ĀRPUS TELPĀM

Ārpustelpu pētījumos vietas nozīme nesen ir guvusi palielinātu uzmanību. Tā dēvētā uz vietas balstītā vai uz vietu orientētā izglītība ir pieeja, kas fokusējas uz vietas kā izglītības sastāvdaļas nozīmi.

Mannion un Lynch (2015) izšķir trīs pieejas tam, kā vieta tiek ņemta vērā. Vispirms, viņi apraksta divpusīgu vietas pieeju, kur vieta nav būtiska aktivitātēm.

To var paveikt jebkur, arī iekštelpās. Otrkārt, ar vietu nozīmīga apmācība ir tāda, kur vietai ir noteikta nozīme pašā apmācībā.

Tomēr to var apmainīt ar citu līdzīgu vietu, piemēram, citu mežu, ja tēma ir mācība par mežu. Trešajā pieejā ir apmācība ar būtisku vietas nozīmi, šeit nodarbība nevar notikt vēl kādā vietā, jo vieta ir nozīmīga sastāvdaļa. Nodarbība balstās uz šo konkrēto vietu, un mērķis ir mācīties šajā vietā, par šo vietu un no šīs vietas.

Ārpustelpu skolā visām pieejām ir savi mērķi, taču ja visās nodarbībās ir nozīme vietai, iespējams, ka ir vairāk iespēju gūt no ārpustelpu mācīšanās ar pārdomātāku vietas plānošanu un izmantošanu. Ja apmācība tiek īstenota skolas teritorijā, protams, ir sarežģīti un nebūtiski katru reizi plānot nodarbības, kurās ir ļoti būtiska vieta. Tomēr šis modelis var būt noderīgs veids, kā pārdomāt, kāpēc nodarbība tiek rīkota ārpus telpām un kā tiek izmantota vieta.

BĒRNA UN PIEAUGUŠĀ LOMA MĀCĪBĀM ĀRPUS TELPĀM

Bērna ideja, kuru mēs apskatām, ir ideja par subjektu, apveltīta ar tiesībām, disponēta uz attiecībām un sastopas ar citām.

Subjekts, kas ir agrīni nosliecies uz mācībām, ar dažādiem kodiem un valodām, spējīgs būvēt savas paša un sākotnējās zināšanu takas, spējīgs piedāvāt hipotēzes, interpretācijas un provizoriskas teorijas par pasaules notikumiem, pateicoties nepārtrauktai mijiedarbībai ar dzīves apkārtējo kontekstu.

Cilvēks, unikāls un neatkārtojams, kura apmācības process paredz radošumu, neskaidrību, intuīciju, zinātkāri, tiek īstenots, sapinot rotaļīgo, estētisko, emocionālo un attiecību dimensiju.

"Kompetents, aktīvs, kritisks bērns [...] izmaiņu un dinamisku kustību radītājs sistēmās, kurās viņš tiek ievietots, gan sociālā, gan ģimenes, gan skolas vidē. Kultūras, vērtību un tiesību radītājs, kas ir kompetents dzīvot un zināt. [...] Bērns, kas spēj radīt un noņemt iespējamās realitātes, veidojot metaforas un radošus paradoksus [...] kas spēj ļoti agri piešķirt nozīmi notikumiem un meklēt un dalīties ar sajūtām, nozīmes stāstiem" (Carla Rinaldi, I taccuini "I Processi di apprendimento dei bambini tra soggettività e intersoggettività, 1999; pag.9)

Saskaņā ar Bruneru (1996-2000), bērni ir aktīvi pasaules modeļa celtnieki, kur starpnieks ir tas, kas notiek intersubjektīvā dimensijā. Šīs kultūras īpašības liek mums pārdomāt to cilvēku lomu, kuri strādā izglītības sistēmā: skolotāji un izglītotāji. Mēs tad domājam par pieaugušo, kurš ieklausās bērnu būšanā, apmācībā un zināšanās, kas pilda to atbalsta funkciju bērnu neskaitāmajiem ikdienas atklājumiem.

Pieaugušais, kurš spēj atkārtoti palaist koncepcijas un domas, uzstādot jēgpilnus un problemātiskus mācīšanās kontekstus; pieaugušais, kurš ar jautājumu uzdošanas stratēģiju, uzdodot un mulsinot ar ģenerējošiem jautājumiem, atklāj to jautājumu labās īpašības, ar kuriem strādā, un rod pieeju bērna domāšanai, lai atklātu jaunus un nozīmīgus pētījuma virzienus. Pieaugušais, kurš kopā ar kolēģiem izglītotājiem/skolotājiem un pedagogiem fokusējas uz pētījumu procesiem, kurus aktivizē bērni, un izveido stratēģijas, kas spēj atbalstīt bērnu un pieaugušo zināšanu uzbūves procesu, nepārtraukti aktivizējot reflektīvo un rekursīvo domāšanu par to, kas notiek.

DABA KĀ MĀCĪBU VIDE

Doma par to, ka bērniem nepieciešams pavadīt laiku dabiskā vidē stabilai attīstībai un veselīgai dzīvei, ir daļa no kultūras pārliecības daudzās valstīs (MacQuarrie, Nugent & Warden, 2015).

Pastāv būtisks pētījuma kopums, kas atbalsta dabas priekšrocības bērnu apmācībai un labsajūtai.

Kuo, Barnes un Jordan (2019) iesaka no savas metaanalīzes, ka dabai ir ietekme uz apmācības kontekstu, kā arī apmācāmo.

Zaļā vide var uzlabot apmācību, jo tai ir mierīgāks un klusāks konteksts, tā uzlabo sadarbību un attiecības starp bērniem, šeit piedāvā brīvas detaļas un autonomiju rotaļām, un, attiecīgi, apmācību.

Uz apmācāmā analizētā iedarbība ir labāka iesaistīšana, uzmanība, pašdisciplīna un fiziskā aktivitāte, kā arī zemāks stresa līmenis.

PIRMSSKOLAS BRĪVDABAS TERITORIJA

Viens no šī projekta mērķiem bija *uzlabot bērnu mācīšanās inovatīvā ārpustelpu mācību vidē kvalitāti*. Šajā sadaļā tiks attēloti daži modeļi un vadlīnijas par bērnu ārpustelpu vidi. Viens modelis, kas vadīja diskusijas transnacionālās sanāksmēs, novedot pie IO1 attīstības, bija modelis ar nosaukumu Septiņu C (Seven Cs') struktūras vadlīnijas (Herrington, Brunelle & Brussoni, 2017). Šis modelis ir 5 gadu pētījumu Kanādā rezultāts ar mērķi noskaidrot ārpustelpu rotaļu vietu fiziskās īpašības, kas iegulda bērnu attīstībā un veselībā. Modeli var izmantot kā vadlīniju, veidojot bērnu ārpustelpu vietas, un C apzīmē Raksturu (Character), Kontekstu (Context), Savienojamību (Connectivity), Skaidrību (Clarity), Iespēju (Chance), Izmaiņas (Change) un Izaicinājumu (Challenge).

RAKSTURS attiecas uz vispārējo zonas atmosfēru. Vai tai ir labs stāvoklis, vai tā nodrošina multisensoros stimulus un dažādus materiālus un tekstūras? Vai rotaļā var izmantot augu valsti?

KONTEKSTS attiecas uz to, kā zona mijiedarbojas ar apkārtējo vidi. Vai bērni var mijiedarboties ar apkārtējo vidi un apskatīt to ārpus pirmsskolas?

SAVIENOJAMĪBA nozīmē to, ka atšķirīgas telpas tiek savienotas ar fiziskām un vizuālām takām. Takām jābūt pēc iespējas dažāda platuma un virsmas, lai varētu cilpot nepārtraukti.

SKAIDRĪBA nozīmē to, ka bērniem viegli jāidentificē atšķirīgas zonas, kā arī zonas fizisko sastāvu. Vai rotaļu aprīkojums ir atbilstoši izvietots? Vai ir vietas, kur bērni var sēdēt?

IESPĒJA nozīmē to, ka bērniem jābūt iespējai atrast dažāda veida materiālus, lai manipulētu un izmantotu savās interesēs. Augu valsts materiāli, ūdens, dubļi un smiltis ir tie materiāli, kurus var pētīt un izmantot dažādos veidos un kas atstāj vietu radošumam un iespēju notikt kam negaidītam.

IZMAIŅAS nozīmē to, ka zonai jānodrošina vietu un papildu vietu izvēle, kas ļautu īstenot dažādu veidu rotaļas. Atšķirīga zemes virsma, tipogrāfija un augu valsts ir to lietu piemērs, kas piešķir rotaļai izmaiņas. Vai ir vietas, kas rosina aktīvu rotaļu, kā arī atpūtu?

IZAICINĀJUMS nozīmē iespēju bērniem pieņemt fiziskus un kognitīvus izaicinājumus, lai pārbaudītu savas robežas. Šai nolūkā telpai nepieciešami elementi, piemēram, akmeņi, bluķi, koki, kāpnes, virves, lēzenas atvērtas zonas. Norvēģijas ziņojums ar mērķi paplašināt zināšanas par to, kāda kvalitāte ir pirmsskolu ārpustelpu videi, sniedz secinājumus no literatūras par pirmsskolu laukumu svarīgiem aspektiem (Halvorsen, Thor, Nordbø, Nordh, & Ottesen, 2019). Viņi

secina, ka dabīgā augu valsts un dažādā topogrāfija uzlabo pašvadāmu rotaļu un motorikas iemaņas. Atklātas zonas pastiprina fizisko aktivitāti.
Strukturētas rotaļu zonas arī ir svarīgas fiziskajai aktivitātei, taču bieži vien dod negaidītu ieguldījumu; tās, piemēram, bieži izmanto bērnu lomu rotaļā.
Labāk ir darboties ar mazāku zonu daudzveidību nekā vienu milzīgu atklātu zonu. Dabas zonas uzlabo rotaļas daudzveidību.

Zviedrijas pašvaldība Lunda (2016) publicēja ziņojumu, kas balstīts uz iepriekšējo pētījumu, kurā viņi secina par sešiem kvalitātes aspektiem, kuri būtu jāizmanto, veidojot un novērtējot pirmskolas laukumus. Tās ir atklātas zonas, atšķirīgas zonas (drošā zona, zona atšķirīgai rotaļai un savvaļas zona), augu valsts un topogrāfija, rotaļu aprīkojuma integrēšana, iespēja mācīties par pasauli (piem., dārzi vai savvaļas zonas, kas mainās ar gadalaikiem), iespēja mijiedarboties starp iekštelpām un ārpustelpu zonām.

Galvenie elementi, kas radušies pēc IO1 izveides DEHORS Konsorcijā

Darba ar IO1 rezultātā tika panākta vienošanās par astoņām svarīgām zonām eksperimentālā pirmsskolas laukuma. Zonas neparedz visu dimensiju pārklāšanu pirmsskolas laukumā, taču tās tika ieviestas kā svarīgi skolas laukuma aspekti, kur bērni var rotaļāties, mācīties un attīstīties. Dalībnieki no katras valsts projektā pievienoja savu kultūras un praktisko izpratni par kvalitatīvu pirmsskolas ārpustelpu vidi, un kopā mēs nolēmām iekļaut šīs astoņas zonas. Aptaujas dati no pieaicinātajiem ekspertiem arī deva ieguldījumu rezultātos, skatiet turpmāku aprakstu zemāk. Šajā sadaļā vispirms tiks īsumā attēlotas zonas un to attiecība pret paredzamajiem apmācības mērķiem, tad tiks apspriestas iepriekšējā pētījuma gaismā.

Sadaļas beigās būs apraksts par vienu mācīšanās aktivitāti attiecībā uz katru zonu. Lai īstenotu mērķi *"uzlabot pirmsskolas skolotāju iemaņas un stratēģijas par ārpustelpu aktivitātēm"*, dalības partneri izveidoja vairākas mācīšanās aktivitātes, kas ir piemērotas katrai zonai. Šo aktivitāšu virkne tad tika testēta no cita partnera puses un novērtēta saistībā ar mācīšanās rezultātiem. Viens aktivitātes piemērs no katras zonas tiks attēlots kopā ar novērtējuma apkopojumu. Visas aktivitātes un novērtējumus var atrast 1. pielikumā.

Astoņu nozīmīgo zonu definīcijas pirmsskolas āra laukumu iekārtošanā

Savvaļas zona

Savvaļas zona ir nestrukturēta vide, ko nesekmē pieaugušie. Tā satur daudzveidīgas teritorijas un augstienes ar pakalniem un nogāzēm, bluķiem un akmeņiem un peļķēm.
Tā satur arī dažādus augu valsts nosacījumus ar augstu koku, zemu krūmu, garas un zemas zāles maisījumu, augiem un puķēm.
Ar augu palīdzību brīvdabas teritorijā var veidot biotopus, parādot bioloģisko saikni, tā augu valsts paplašina savu bioloģisko vides daudzveidību, kas sekmē savvaļas dzīvi.
Kukaiņu mītnes un putnu mājokļi arī var tikt izgatavoti. Zona sniedz iespējas sekot gadalaiku izmaiņām.

Izmantojot septiņus C, savvaļas zona aptver raksturu, iespēju, izmaiņas un izaicinājumu.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Savvaļas zonā bērni varēs:

pārdomas
Pārdomāt par pieredzes, zināšanu gūšanu un sociālo mijiedarbību. Nestrukturētā vide uzlabo bērnu iztēli un domāšanu.

atklājums
Atklāt un izpētīt dabu tās dažādajos gadalaikos. Bērniem tiek dota iespēja izmantot visas savas maņas, lai atklātu apkārtējo vidi.

saikne ar dabu
Pieredzēt dabu ar visām savām maņām. Justies kā daļai no dabas un attīstīt atbildību par to. Sasniegt labsajūtu, iekšējo mieru un brīvību.

bērnu iztēles dekonstrukcija un rekonstrukcija
Iedrošināt dažādus rotaļu veidus, lomu spēles un apmācību. Vide stiprina bērnu iztēli un radošumu un vēlmi pētīt gan savas maņas, gan vidi.

izpēte
Atklāt, izmeklēt un mācīties par dabu. Tas, ko bērni redz un pieredz savvaļas zonā, var tikt izmantots apmācības nolūkos, lai atklātu vairāk faktu un zināšanu.

iztaujāšana
Bērni tiks iedrošināti uzdot jautājumus un rast datus, lai paši atbildētu uz jautājumiem ar vadlīnijām no sava skolotāja. Vide un atsaucīgi skolotāji var palielināt bērnu zinātkāri mācīties vairāk par dabu un vidi.

Slepenās vietas

Radot slepenās, omulīgas un klusas vietas bērniem, mēs iegūstam klusas vietas iedvešot labsajūtu.
Šo vietu intimitāte ļauj bērnam noslēpties un atpūsties no pārējās lielās grupas, lai padomātu un ieklausītos savās sajūtās, kā arī tās var iedrošināt grafisko eksperimentēšanu, stāstu stāstīšanu, rotaļu/izpētes pieredzes aktivizēšanu, novedot pie iespējamas kognitīvās un radošās mācīšanās atsevišķam cilvēkam un grupai.
Slepenajās vietās ir augu un/vai materiāli, kas paredzēti šīs intimitātes radīšanai, taču tai pat laikā lai ļautu pieaugušam uzraudzīt bērnus.

Izmantojot septiņus C, slepenās vietas aptver izmaiņas.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Slepenajās vietās bērni var:

sociālo iemaņu attīstība
Pavadīt laiku un socializēties ar citiem bērniem, veidojot atbilstošas un pozitīvas attiecības, kas balstās uz komunikāciju un mijiedarbību ar citiem verbāli un neverbāli.

pašrefleksija
Gūt iespēju ieklausīties sevī un savās domās. Viņiem ir iespēja pārdomāt pašu un citu darbības sekas.

iztēle
Fantastiski veidot jaunus tēlus un idejas, sākot ar pieredzi, rotaļu vai materiālu, ko izmanto radošā veidā – pašiem vai grupā.

emociju vadība
Apmācīt sevi atpazīt savas sajūtas un citu emocijas, mācoties kā izpaust tās kompleksā veidā un kā vadīt tās ar paškontroli..

Visu sajūtu dārzs

Klasei līdzīga pulcēšanās vieta ārpus telpām, kur var rast iespēju audzēt ārpus telpām, zaļajās kastēs un siltumnīcās. Jūs varat piepildīt dārzu vai siltumnīcu ar aromātiskiem ārstniecības augiem, puķēm, dārzeņiem, mūžzaļiem kokiem un lapu kokiem. Kultivēšanas iespējas saimniecībā var organizēt apmācības nolūkos, lai paplašinātu zināšanas par kultivēšanu, kompostēšanu un cikliem.
Vieta rada iespējas sekot gadalaiku izmaiņām un sekot augu dzīves ciklam no sēšanas līdz ražas novākšanai.
Attīstīt maņas ar garšu, smaržu, sajūtu, redzi un dzirdi.

Izmantojot septiņus C, visu maņu/sajūtu dārzs aptver raksturu, iespējas un izmaiņas.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Visu sajūtu dārzā bērni varēs:

mācība par dabu un augiem (dabaszinības)
Paplašināt savas zināšanas par dabu, augiem, dzīvniekiem un zinātniskām parādībām ar pētniecisku pieeju; bērni var arī sekot gadalaiku izmaiņām dabā.

mācība par rūpēm par dabu (augsne, sēklas, graudaugi) un zaļo domāšanu
Radīt iespējas just līdzi dabai, just rūpes par dabu un pasauli, kurā dzīvojam. Palielināt izpratni par savu ietekmi uz vidi un to, kā darbības ietekmē vidi un apkārtni.

komandas darbs
Piedzīvot dabu ar visām savām maņām. Iejusties kā daļai no dabas un attīstīt atbildību par to. Sasniegt labsajūtu, iekšējo mieru un brīvību.

saikne ar dabu
Pietuvināties un izjust dabu un vidi. Bērni tāpat sekos gadalaikiem caur kultivēšanu un ražas novākšanu.

mācība par maņām un uztverēm
Izpētīt dabu caur visām mūsu piecām maņām – redzi, dzirdi, tausti, garšu un smaržu. Praktizēt iespaidu šķirošanu un būt mierā pieredzes apstrādē.

Mācību takas

Mācību takas attīsta daudzveidīgu mācīšanos, kas ietver pieaugušos un bērnus; kopā viņi var radīt un atjaunot maršrutus pēc vēlēšanās un tai pat laikā tos izpētīt. Ir dažādi mācīšanās taku veidi:

- **Dabas taka:** nomīdīta taka ar dabīgām virsmām: smiltis, akmeņi, māls, augi utt.
- **Sajūtu taka:** taka, kas izveidota no dažādiem materiāliem, pārsvarā no dabas materiāliem. Iespējamie materiāli sajūtu takai: smilts, oļi, koka miza, čiekuri, sūnas, ūdens, dubļi, māls, mulča, koku zari utt. Bērni var staigāt pa taku apavos un basām kājām.
- **Šķēršļu josla:** josla pastaigai kājām. Bērni var pārvarēt dažādus fiziskus izaicinājumus šķēršļu formā.
- **Mācību taka uz asfalta:** grafiska taka uz asfalta, to var nokrāsot ar krāsām vai krītiņiem. Tā ir paredzēta dažādu uzdevumu veikšanai: motorikas iemaņu, koordinācijas, telpiskās orientēšanās, matemātikas jēdzienus, valodas un sociālo iemaņu attīstībai.

Izmantojot septiņus C, mācīšanās takas aptver skaidrību.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Mācību takās bērni varēs:

attīstīt matemātikas prasmes

Mācīties skaitļus, krāsas, ģeometriskas figūras, mērīšanas iemaņas, attīstīt loģisko domāšanu, apgūt matemātiskus jēdzienus dažādos veidos (piem., Attāluma soļu skaitu, staigāšanas ātrumu, puķu/koku daudzumu, viņu ievākto priekšmetu dalīšanu uz pusi, mazāka daudzuma noteikšanu pretstatā lielākam).

tehniskās iemaņas

Pildīt praktiskus matemātikas uzdevumus, mērīt un salīdzināt.

maņas

Mijiedarboties ar vidi un ievākt informāciju (atklāt vidi caur maņām): redze, dzirde, garša, smarža, tauste un kustības noteikšana.

orientēšanās iemaņas

Noteikt savu atrašanās vietu attiecībā pret apkārtējās telpas elementiem, kustēties dažādos virzienos. Bērniem veidojas prasme droši pārvietoties ārā.

fiziskās iemaņas

Attīstīt lielās un smalkās motorikas iemaņas, koordināciju un līdzsvaru konkrēta uzdevuma pildīšanai.

Atpūtas zona

Vieta bērniem, kur justies ērti, atpūsties un neformāli apspriesties ar saviem biedriem. Vieta, kur var aizmirsties un palikt ar savām domām uz kādu brīdi.
Vieta, kurā iekārtoties, tiklīdz ir nepieciešamība atpūsties vai brīvi izpaust savas emocijas ar saviem biedriem un/vai skolotājiem.
Ja bērniem ir īpaši tam paredzēta klusa vieta, tā var nodrošināt daudz priekšrocību.
Piemēram, bērni tad var labāk un ātrāk koncentrēties un kontrolēt sevi. Papildus tam, bērniem tiek palīdzēts attīstīt izpratni par sevi.
Tai jābūt viņu nepieciešamībai apstāties un atpūsties uz brīdi. Palīdzot bērniem attīstīt iemaņas stresa vadībai, var attīstīt viņu spējas tikt galā ar citām spēcīgākām emocijām. Vēl jo vairāk, izmantojot laiku atpūtai, bērni attīsta savu iekšējo pārliecību un viņiem ir iespēja pārdomāt savu dienu un attīstīt pašapziņu.

Izmantojot septiņus C, atpūtas zona aptver skaidrību un izmaiņas.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Atpūtas zonā bērni varēs:

vieta atpūtai un relaksācijai

Pabūt ideālā vietā mieram un pārdomām, kur bērni jūtas droši, mierīgi un var veikt pašrefleksiju. Nomierinoša un meditatīva vide, ko bērni var izmantot arī relaksācijai, kad nepieciešams.

pašrefleksija

Pārdomāt savas darbības un sekas, kas varētu būt bīstamas/pārgalvīgas uzvedības rezultāts. Iespēja apstāties un padomāt par savām sajūtām un uzvedību.

socālās komunikācijas iemaņas

Veidot bērnu saskarsmes prasmes tajā pašā klasē/skolā, mudinot izturēties ar cieņu pret visiem citiem bērniem un īstenot jēgpilnu sociālo mijiedarbību. Bērnu komunikācijas prasmes var uzlabot lietojot saprotamu valodu un komunicējot dažādos veidos dažādās situācijās. Tas ietver gan verbālu, gan neverbālu izpausmi, piemēram, žestus, ķermeņa valodu un veidu, kādā bērni sarunājas. Tiek attīstīta vispārēja komunikācijas un izpratnes kultūra.

cieņa vienam pret otru

Cienīt un laipni apieties ar citiem cilvēkiem (izmantojot pieklājīgus vārdus), novērojot bērnus, kuriem nepieciešama papildu palīdzība/atbalsts, un nodrošinot to, tikmēr izvairoties no lietām, kas varētu sāpināt citus bērnus. Uzklausot citu bērnu / cilvēku vēlēšanās un vajadzības, bērni sāk rast kompromisus savām vajadzībām, kad tas ir vairāk nepieciešams citiem cilvēkiem.

Strukturētā rotaļu zona

Šī ir teritorija, kas aprīkota bērnu fiziskās aktivitātes un brīvā laika organizēšanas nolūkā.
Tas ir aprīkojuma komplekss, kas veicina fizisko un kognitīvo attīstību.
Moduļi var variēties atkarībā no bērnu vecuma. Iespējamie struktūru tipi: tilti šķērsošanai, pakāpieni, virvju tīkli, slidkalniņi, horizontāli stieņi, tuneļi, kāpnes, šūpošanās iekārtas, līdzsvara iekārtas, šūpoļu dēlis, ložņāšanas iekārtas, koku māja, brīvdabas virtuve. Ieteicamās struktūras no dabīgiem materiāliem un rotaļu zona var tikt kombinēta ar apkārtējo dabas vidi.

Izmantojot septiņus C, strukturētā zona aptver skaidrību un izaicinājumu.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Strukturētajā rotaļu zonā bērni varēs:

mācība par drošību

Izprast un izvairīties no lietām, kas izraisa briesmas, risku vai traumas. Zināt un pielietot noteikumus, darot to, kas ir atļauts katrā kontekstā.

motorikas attīstība

Uzlabot smalkās un lielās motorikas iemaņas, koordināciju un ķermeņa uztveri rotaļājoties.

saistītie priekšmeti (fizika un zinātne)

Mācīties un eksperimentēt ar zinātniskiem un fiziskiem elementiem.

sadarbība

Strādāt un rotaļāties kopā, lai izpildītu uzdevumu vai sasniegtu kopīgu mērķi; darbs komandā, ņemot vērā citu spēlē iesaistīto domas un idejas. Attīstīt prasmes iesaistīties sociālās attiecībās (iecietība). Izpētīt dabu ar piecām maņām- redzi, dzirdi, tausti, garšu un smaržu. Analizēt savus iespaidus, gūstot pieredzi.

uzvedības iemaņas (ievērojot noteikumus)

Veicināt un ievērot pozitīvas uzvedības noteikumus spēlēs.

Brīvdabas darbnīca

Dārzi, brīvdabas teritorija un daba atrodas nemainīgi mums blakus, taču katru reizi tie ir atšķirīgi. Izaicinājums ir novērot, apstāties un ļaut iesaistīties katrā dienā. Brīvdabas darbnīcā bērniem ir iespēja attīstīt radošumu un iztēli, izmantojot dažādas mākslinieciskas izpausmes formas, plānot un veikt zinātniskus eksperimentus. Brīvdabas darbnīcā bērni atrod no dabīgiem materiāliem izgatavotus grozus (piem., priede, zari, lapas, tāfele, krītiņi utt.), kastes un virves. Šai zonas jābūt pasargātai no saulesstariem, lietus un vēja, lai pagarinātu brīvdabas sezonu maksimāli palielinot bērnu iespējas apmācībam.

Izmantojot septiņus C, brīvdabas darbnīca aptver skaidrību un iespējas.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Brīvdabas darbnīcā bērni varēs:

attīstīt radošumu

Attīstīt kritisko un atšķirīgu domāšanu ar loģiku, problēmu risināšanu un jaunu ideju radīšanu.

mācības par izpausmes valodām (sīkā motorika)

Attīstīt spēju izpausties, izmantojot dažādas valodas, ar multisensoro pieeju, kas bērniem sniedz kompleksāku priekšstatu par realitāti.

eksperimentēšana

Pētīt materiālus ar zinātnisku pieeju (mēģinājumi un kļūdas), ievācot datus, radot un pārbaudot hipotēzi, ģenerējot jaunas idejas un domas par pasauli.

radīšana

Attīstīt spēju radīt kaut ko jaunu, konstruējot, tulkojot, pārdomājot un pārlasot realitāti. Pētīt dabu caur piecām maņām – redzi, dzirdi, tausti, garšu un smaržu. Praktizēt iespaidu šķirošanu un būt mierā, apstrādājot pieredzi.

mācība par tekstūru un materiāliem

Pētīt materiālus, to īpašības, iespējamos izmantošanas veidus un to ieguldījumu, paplašinot apmācības iespējas.

Tikšanās vietas

Tikšanās vietas piedāvā labas iespējas sadarbībai, ideju apmaiņai, savstarpējai iesaistīšanai spēlēs, salīdzinājumiem, imitācijai, dialogiem, pārdomām par vairākiem jautājumiem un parādībām saistībā ar priekšmetu pasauli un domu pasauli. Šajā kontekstā var īstenot bērnu tikšanos aplī vai pusaplī, lai ļautu ikvienam redzēt biedrus un klausīties viņos bez jebkādām grūtībām. Šajā gadījumā bērnu pagātnes pieredzei, stāstiem un domām ir būtiska un galvenā nozīme, tās tiek nodotas citiem un kļūst par grupas demokrātisku mantojumu jauniem projektiem, izmeklējumiem un aktivitātēm.

Izmantojot septiņus C, tikšanās vieta aptver skaidrību un savienojamību.

SAISTĪBA AR PAREDZĒTAJIEM MĀCĪŠANĀS REZULTĀTIEM

Tikšanās vietās bērni varēs:

- **sociālās iemaņas**
  Pavadīt laiku un socializēties ar citiem bērniem, veidojot atbilstošas un pozitīvas attiecības, kas balstās uz komunikāciju un mijiedarbību ar citiem verbāli un neverbāli.
- **valodas attīstības apmācība**
  Attīstīt lingvistisko komunikāciju - klausīšanās, izpratnes un runāšanas iemaņas – lai uzlabotu savas prasmes un attiecības ar citiem.
- **komandas darbs**
  Sadarboties un kooperēt aktivitāšu laikā, strādājot kopā.
- **mācīšanās un demokrātija**
  Sarunāties, klausīties un pieņemt citus viedokļus cienot ikviena viedokli.

Pētījuma rezultāti attiecībā uz astoņām zonām

Savvaļas zona

Par savvaļas zonām nav ļoti daudz pētījumu, kas koncentrētos tieši uz tām.
Kopumā pētījumi notiek vispārīgi par zaļo zonu vai dabas vidi, un ir sarežģīti izšķirt atšķirīgās pielietotās koncepcijas.
Tādēļ ir sarežģīti izdarīt secinājumus konkrēti par savvaļas zonām.
Iepriekš tika apspriests pētījuma temats par bērniem un dabas vidi.
Ängård (2016) un Waters un Maynard (2010) apraksta ainavu īpašības, kas veicina bērnu rotaļas (un mācīšanos).
Tās ir: zaļas struktūras un savvaļas dzīve, elastīgi izpausmes priekšmeti un materiāli, daudzveidīga topogrāfija, spēja manipulēt ar dabīgiem priekšmetiem, kā arī izmaiņas laika apstākļos un gadalaikos, kas piesaista bērnu uzmanību.
Visas šīs īpašības vieglāk ir atrast savvaļas dabas zonās.
Tās iedrošina bērnu zinātkāri un interesi.
Bērni uzdod daudz jautājumu un mijiedarbojas ar skolotājiem 'ilgstošā dalītā domāšanā'.
Pedersen Gurholt un Rønning Sanderud (2016) izceļ arī dabīgo elementu lomu bērnu zinātkāres rotaļās, fiziskajos izaicinājumos un jaunu zināšanu gūšanā.
Daudzus dārzkopības pētījumos atklātos rezultātus var arī pārcelt uz savvaļas zonām.
"Lielākā daļa meža bērnudārzu Eiropā un visā pasaulē pavada visu savu skolas dienu ārpus telpām, neskatoties uz laika apstākļiem" (E. Manes, 2016, L'asilo nel bosco p.29).
Koki, krūmi, pļavas un savvaļas vides konteksti ir brīvi un tukši no cilvēku iejaukšanās, un bērni tos piedzīvo katru dienu.
Ļaujot bērniem brīvi pētīt dabas telpas un materiālus caur multisensoro pieeju, var ļaut tiem daudz intensīvāk attīstīt radošos procesus un tai pat laikā piedāvāt psiholoģisko pārliecību, pieņemšanu un pārliecību par savām spējām.

Pieaugušajam ir uzdevums pasargāt bērnu tiesības uz telpu un materiālu izpēti, ļaujot viņiem tieši eksperimentēt.
Šīs ikdienas prakses uzsver kļūdu un iespējamo mēģinājumu nozīmīgumu kā mācīšanās procesa elementiem un kā iespējai attīstīt bērnu radošo domāšanu.
"Iemīļotās vietas bērniem ir savvaļas vietas, neparastas vietas, ko tie paši atklājuši un kuras slēpj bagātības, kas bieži vien ir neredzamas pieaugušo acīm" (M. Schenetti, 2015, La scuola nel bosco p.259).
Pieaugušajam ir uzdevums pavadīt bērnu savvaļas zonās, izvairoties no briesmām un novērtējot riskus, kuri saistīti ar vidi un viņu veiktajām darbībām, lai viņi varētu pilnvērtīgi izdzīvot paši savu pieredzi.

Slepenās vietas

Slepenās vietas šķiet svarīgas bērniem agrīnajā bērnībā.
Bērniem patīk, ja viņiem ir sava slepenā vieta, taču tai nevajag būt pilnībā ārpus pieaugušo uzraudzības robežām.
Bērni var ietvert noteikta veida kontroli ar iztēles maģisko spēku un tā tālāk un izlikties, ka viņus neredz.
Tas var uzlabot uztverto drošības sajūtu (Colwell, Gaines, Pearson, Corson, Wright & Logan, 2016).
Situācijas pētījumā par to, kā pirmskolas vecuma bērni izmantoja savus skolas laukumus, tika atzīmēts privātu un slepeno vietu bez pieaugušajiem nozīmīgums (Moore 2015). Bērni grib izveidot paši savu slepeno vietu un emocionāli pieķerties savām vietām.
Tas var nonākt konfliktā ar pedagoģiskajiem lēmumiem un vadlīnijām, taču bērniem vajadzīga sava personīgā telpa, un zināšanas par slepeno vietu svarīgumu bērniem varētu atbalstīt agrīnās bērnības izglītotājus to praksē.

Visu sajūtu dārzs

Pētījums par dārzkopību kopumā arī ir cieši saistīts ar dabas zonām.
Dārzkopības iekļaušanas mērķi ir daudzpusīgi un ir, piemēram, saikne ar dabu (Wake & Birdsall, 2016), zināšanas un attieksme pret veselību un pārtiku (Kos & Jerman, 2019; Skelton, Lowe, Zalz & Benjamin-Neelon, 2020), kā arī vairāk atbilžu no bērnu puses (Nedovic & Morrissey, 2013).
Pētījumā par koordināciju starp vizuālo uztveri un motorikas iemaņām Baker, Waliczek un Zalicek (2015) parādīja, ka pirmskolas, bērnudārza un 1. klases bērni, kas piedalījās dārzkopībā savā programmā, uzturēja acu un roku koordināciju, tikmēr bērni kontroles grupā mazināja savu acu un roku koordināciju (vizuālā un motorikas integrācija).

Šķietami eksperimentālā 6-7 gadus vecu bērnu pētījumā 6-7 dārzkopība paplašināja bērnu zināšanas par ēdamiem augiem, un viņu attieksme pret dārzeņu ēšanu kļuva arvien pozitīvāka (Kos & Jerman, 2019).
Kad bērniem tika jautāts par viņu iemīļotajiem ārpustelpu rotaļu aspektiem rotaļu laukumā ar daudziem dabīgiem elementiem, viņu viedoklis bija "milzīga priekšroka, kas dota dabīgiem elementiem, un nosliece to iekļaušanai dārzā", piemēram, augi, ūdens, dzīvnieki un augsne (Nedovic & Morrissey, 2013, p. 286).
Skolotāju komentāri bija: bērni izskatījās mierīgāki un nosvērtāki pēc zaļo augu ieviešanas.

Puķu dobes arī veicināja mazo grupu mijiedarbību un izpausmes materiāli palielināja zinātkāri un maņu izpēti.

Pētījums par skolotāju uztverēm par dārza izglītības programmu pirmsskolas apstākļos uzrādīja izglītotāju izpausmi par to, ka dārza programma uzlaboja aktivitāti un ar pārtiku saistītās zināšanas, kā arī uzlaboja sociālās un citas akadēmiskās prasmes, tādās kā vārdu krājums (Soltero, Parker, Mama, Ledoux & Lee, 2019).
Vēl vienā pētījumā par skolotāju pieredzi Murakami, SuRussell un Manfra (2018) secina, ka dārzkopība iesaista bērnus, tas, savukārt, ir dzinējspēks mācīšanās procesam. Skolotāji ziņoja par patiesu interesi par kukaiņiem, rezultātā mācoties par ekoloģijas procesiem.
Viņi neplānoja strukturētas nodarbības, taču tā vietā bērnu dalību aktivitātes.
Tā darot, bērni varēja izpētīt un praktizēt gan smalkās, gan lielās motorikas iemaņas.
Uz dārzu balstīto aktivitāšu ECEC metapārskats nonāca pie nedaudz atšķirīgiem secinājumiem (Skelton, Lowe, Zalz & Benjamin-Neelon, 2020).
Viņi neatrada nekādus pierādījumus 16 atlasītajos pētījumos par to, ka dārzkopība būtu uzlabojusi kognitīvos, socioemocionālos rezultātus vai garīgo veselību agrīnās bērnības apstākļos, taču apspriež to, ka atbilstošāki pasākumi šai vecuma grupai varētu atklāt rezultātus, kas ir daudz līdzīgāki vecākiem bērniem, kur arī tika atklāta pozitīvāka ietekme.

Mācību takas

Nav pārāk daudz pētījumu par mācību takām. Tomēr viens pētījums par mobilo pirmsskolu fokusējas uz pastaigām vienam aiz otra atšķirīgās vidēs ārpus skolas laukuma (Ekman Ladru & Gustafson, 2018).
Viņi paļaujas uz ģeogrāfa Doreen Massey teoriju par telpu kā par savstarpēji saistītas prakses un procesu produktiem, pētot to, kā bērni mijiedarbojas viens ar otru un vietu, staigājot vienam aiz otra.
Viņi atklāja, ka pastaigas vienam aiz otra tiek izprastas kā aktīva un sadarbību veicinoša mācīšanās telpa, kur bērni kolektīvi mācās sinhroni kustēties vienā solī un ritmā.
Pastaigas laikā vienam aiz otra bērni mācās saprast noteikumus attiecībā uz konkrētām situācijām un vietām.

Atpūtas zona

Pētījums, kas vērsts uz atpūtas zonām pirmsskolas laukumā, ir nepilns. Tas, ko var pateikt par slepenajām vietām, var būt teikts arī par atpūtas zonu. Moore (2015) citē White un Wilson viņas apspriedē par slepenajām vietām "Laiks kā tāds, vieta klusiem sapņojumiem un spēja klusi novērot, pašam paliekot nemanāmam, ir labi dokumentēta kā īpaši nozīmīga bērnu emocionālajai labklājībai (p.28).

Strukturētā rotaļu zona

Zamani (2016; 2017) izpētīja bērnu kognitīvo rotaļu dabiskās, jauktās un strukturētās zonās.
Viņa atklāja, ka bērni pārsvarā deva priekšroku jauktiem apstākļiem, kas ietvēra dabīgu un ražotu elementu klāstu. Jauktie apstākļi nodrošināja visvairāk iespēju funkcionālai, konstruktīvai, dramatiskai rotaļai un rotaļai ar spēles noteikumiem.
Ārpustelpu pirmsskolas rotaļu laukumi kognitīvās rotaļas uzvedībai ietver:

1. Pieejamus dabīgus un ražotus izpausmes elementus.
2. Virkni dabisku apstākļu cilvēku radītu īpašību kontekstā, kas attīsta ekosistēmas, nodrošina tiešu kontaktu ar dabu, atbalsta atšķirīgus mācīšanās stilus un apmierina bērnu zinātkāri mācīties par dabu.
3. Līdzsvars starp riskēšanu un drošām īpašībām rotaļu laukumos, kas veicina bērnu sajūsmas un prieka sajūtu brīvas rotaļas laikā. Rotaļai brīvdabas teritorijā ir potenciāls palielināt fizisko aktivitāti saistībā ar labsajūtu, un bērni parādīja augstu labsajūtas līmeni, kad tika konkrēti izmantotas takas un fiksēts funkcionālais aprīkojums (Bento & Sandseter, 2020).

Brīvdabas darbnīca

Saistot mākslu ar brīvdabas teritoriju pirmsskolas bērniem, tika atrasts tikai viens pētījums. Kaplan (2020) argumentē virzību no tradicionāli plānotas, uz rezultātu balstītas un uz mērķi vērstas mākslas programmas uz atklātiem atklājumu talantiem un atklātību bērnu pašu radošajos procesos.
Situācijas pētījumā konteksts ir iknedēļas mākslas darbu radīšanas nodarbība rotaļu laukumā, kur savijas plānotais ar neplānoto un rodas iestrādāta mākslas izpēte. Autore uzsver brīvdabas teritoriju kā neparastu vidi mākslas nodarbībai un secina, ka:
brīva izzināšana ir svarīga ne tikai mazu bērnu izpratnei par kultūru, bet arī pētnieciskai, uz materiāliem un ražotā - jiem balstītai izpratnei, kas ļauj īstenot sava veida netiešu mācīšanās procesu, kurā attiecībās pastā - vošie (bērni, skolotāji, priekšme - ti un citi) rada un veido jaunas zināšanas (p. 28).
Brīvdabas darbnīca, kas vienmēr ir uz vietas un gatava izmantošanai, var būt daudzsološs veids, kā attīstīt talantus uz atklājumiem bērnu zīmēšanā un ļaujot viņiem zīmēt brīvākā un iekļautākā veidā. Ja darbnīca ir vienmēr uz vietas, skolotājiem ir vieglāk 'satvert mirkli', kad bērni parāda interesi par zīmēšanu vai ir kas interesants, ko var uzzīmēt.

Ir arī citi pētījumi par darbnīcas tēmu, kas plašākā nozīmē tiek uzskatīti par radošu vietu, kura aptver dažādas izpausmes valodas. Izglītojošā darbnīcas telpa kļūst taustāma un simboliska vieta, kur bērni un pieaugušie veido personības, attiecības un zināšanas.
Vieta, kas pārveido un pārveidojas pati attiecībā uz atklājumu un pētījumu takām bērniem, pieaugušo ieteikumiem un paredzētiem un neparedzētiem notikumiem.
Vieta, kas dialogā ievērpj dažādas un daudzas valodas, ar kurām katrs bērns pauž savu personīgo būšanas, zināšanas un mācīšanās veidu.
"Saikne un savstarpēja ieaušana atšķirīgās disciplīnās un valodās darbnīcā bieži vien izraisa iepriekš noteiktu viedokļu maiņu un rosina kompleksāku pieeju problēmām, atklājot ekspresīvus, empātiskus un estētiskus elementus saistībā ar katru konkrētu disciplīnu vai problēmu" (V. Vecchi, 2017, *I cento linguaggi dei bambini*, p.305.)
Mācīšanās attīstība un apvienošana arī ir padarīta iespējama, pateicoties darbnīcas materiāliem. Materiāli ir bagātīgi pieejami, daudzveidīgi to kvantitātē un kvalitātē un tai pat laikā piedāvā nepārtrauktību un jaunumus. Nestrukturēti materiāli, rūpnieciskie atkritumi, pārstrādātie un dabīgie materiāli: "Materiāli nav vērsti uz unikālu un iepriekš noteiktu lietošanu, taču tie paredz atklātas kombinācijas, kas var nodrošināt elastīgu un jauktu darbību iespēju" (M. Guerra, 2017, Materie intelligenti p.17)

Brīvdabas darbnīcā iespējas pētījumiem ar materiāliem un priekšmetiem, eksperimentiem un ieskatiem notiek ik dienas, pateicoties pieaugušo un bērnu aģitācijām.
Mācīšanās procesa stimulēšana un "radošās domāšanas veicināšana nozīmē tādas vietas izveidi un ieteikšanu, kurā bērniem tiek dotas situācijas un iespējas paplašināt savu garīgo lauku, eksperimentēt un rotaļāties ar idejām, censties apvienot un savienot pieredzes un domas" (Gariboldi e Pugnaghi, 2020, Educare alla creatività p.7). Šajos nolūkos bērnu zināšanu procesus var kvalificēt kā radošus procesus.
Vygotsky (pats) runā par radošumu kā par attieksmi, kas piemīt visām dzīvām būtnēm. Viņa doma ir būtiski ietekmējusi citus itāļu autorus, tādus kā Bruno Munari, kas uzsver procesa svarīgumu salīdzinājumā ar produkta izveidi, vai Gianni Rodari, kurš saista tādus terminus kā radošums, fantāzija un iztēle, un visbeidzot Loris Malaguzzi, kurš kvalificē "radošumu kā mūsu domāšanas, zināšanas un lēmumu pieņemšanas veida īpašību" (Malaguzzi, 2017, I cento linguaggi dei bambini, p.98).

Tikšanās vietas

Attiecībā uz fiziskām brīvdabas tikšanās vietām pētījumi netika atrasti, izmantojot meklēšanas vārdu 'tikšanās vietas', taču viens pētījums tomēr apsprieda tikšanās vietu nozīmīgumu, runājot par bērnu stāstījumiem (Puroila, Estola & Syrjälä, 2012).
Viņu pētījumā stāstījums ir tikšanās vieta, kur bērni veido attiecības, stāsta, klausās un saskaras un risina problēmas, taču viņi arī argumentē pedagoģisko vidi, kurā bērnu ikdienas stāstījumiem ir pieejamas nefiziskas tikšanās vietas, un tas ietver resursus, tādus kā laiks un 'ideoloģiska un morāla telpa, kas vērtē bērnu izpausmes' (p. 203).
Apkopojot secinājumus par šo pētījumu, svarīgas ir arī fiziskās tikšanās vietas, kur bērni un skolotāji var tikties abpusējai pieredzes apmaiņai un stāstu stāstīšanai.
Tikšanās vietas plašākā perspektīvā ir svarīgas ECEC, kur centrā atrodas bērnu perspektīvas (piem., Sommer, Pramling Samuelsson & Hundeide, 2013).
Lai veicinātu pieaugušo tikšanos ar bērniem un to klausīšanos, fiziskās tikšanās vietas, kas ir sagatavotas šiem

nolūkiem, var būt nozīmīgas bērniem, lai tie varētu dalīties savās domās un pieredzē.

Lai arī par konkrētu tēmu 'brīvdabas tikšanās vietas' nav noskaidrots pētījums, ir vairākas itāļu pedagoģiskās pieejas, kas uzsver attiecību, tikšanos un apmaiņas starp bērniem nozīmīgumu kā fundamentāli elementi viņu zināšanu procesu stimulēšanai un paplašināšanai.

"Attiecības un komunikācijas, kas attīstītas izglītošanas kontekstā, stimulē radošo ideju un stratēģiju apmaiņu, radot dažādas izpētes, pētījumus un izstrādes starp pieaugušajiem un starp viņiem un bērniem [...] Bieži vien telpu kvalitāte nāk par labu dialogam, savstarpīgumam un apmaiņai." (L. Gandini, 2017, I cento linguaggi dei bambini, p.322 e 324.)

"Nav nozīme attieksmes pret dabas pasauli izglītošanā, bet gan izglītošanā, lai pievērstu uzmanību attiecībām un jēgai, ko bērni veido ar mums un ar pasauli [...] nozīmei un maņām, ko viņi veido, piedzīvojot savas attiecības ar pasauli, pieredzes, kurās bērni ir ar nodomu saistīti ar dzīviem objektiem un priekšmetiem, un kur ir rūpes par to, lai šīs attiecības būtu jēgpilnas". (M. Schenetti, 2015, La scuola nel bosco, p.267).

Katras zonas aprobētās aktivitātes piemērs

Šī sadaļa attēlo aprakstu un vērtējumu no pirmsskolas skolotājiem attiecībā uz vienu aktivitāti uz zonu. Pirmsskolas skolotāji katrā valstī ir piedāvājusi vismaz vienu aktivitāti uz zonu (skatiet 1. tabulu), un pirmsskolas skolotāji citās valstīs ir pārbaudījuši vienu no aktivitātēm un devuši savu atzinumu novērtējuma formā.

Piedavājot aktivitātes, pirmsskolas skolotāji iedalīja tās trijās atšķirīgās mācīšanās un attīstības zonās: **kognitīvā mācīšanās** (matemātika/ zinātne/māksla valoda /tehnoloģija / ilgtspējīga attīstība), **pašrealizācija** (dabas kontakts un veselības veicināšana) un **iemaņas** (lielās/smalkās motorikas, sociālās iemaņas utt.).

Tabula: Paredzētās aktivitātes katrai zonai.

	Savvaļas zona	Slepenās vietas	Visu sajūtu dārzs	Mācību takas	Atpūtas zona	Strukturētā rotaļu zona	Brīvdabas darbnica	Tikšanās vietas
MOTALA ZVIEDRIJA	Grimst un peld	Kukaiņu viesnīca	Pārtikas meža radīšana un vadība	Takas uz sienām un ietves	Atpūta saulē	Bagātību medības	Izveido mūsu jauno ainavu	Ārpustelpu bērnu pulcēšanās
CARDET KIPRA	Kukaiņu restorāns; Dabas elementu izpēte un novērtēšana	Sevis atrašana	Aromātu dārzs	Baskāju taka	Smieklu joga	Bagātību medības	Akmens dekoratīvās pārveides darbnīcā	Limonāde
CASALGRANDE AND SCANDIANO ITĀLIJA	Restorāns kukaiņiem	Dusmas	Noķer aromātu	Takas uz koku stumbriem	Atpūta saulē	Svaru izveide	Akmeņu pārvērtības	Augļu salāti
DAUGAVPILS LATVIJA	Restorāns kukaiņiem	Slepeno būdu celtnieki	Paštaisīti svečturi	Baskāju taka	Atpūta zem koka	Dubļu virtuve; Mūzikas siena	Jauna perspektīva; Akmeņu pārvērtības	Kukaiņu ballīte

Savvaļas zona

DABAS MATERIĀLU IZPĒTE UN VĒRTĒŠANA

Šīs aktivitātes rezultāti ir saistīti ar **kognitīvo mācīšanos, pašrealizāciju** un **iemaņām**

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Kād ir bērnu pieeja atklājumiem brīvdabas teritorijās? Kā var brīvdabas teritorijas izpēte iedrošināt bērnus iepazīt citus cilvēkus un jaunas telpas? Iespējamie izaicinājumi skolēniem: Pētīšana, izpēte, pašapziņa un pašpārliecinātība.

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Lai pastiprinātu tuvību ārējām telpām un tai pat laikā mazinātu briesmu uztveri, novērot, savākt, ievākt, nosaukt dabas elementus, radīt interesējošos elementus un situācijas projekta nolūkā.

Aktivitātes apraksts

Aktivitāte norisinās ik reizi, kad bērni dodas ārpus telpām, it īpaši uz bērnudārza skolas dārzu. Viņi iziet nelielās grupās vai visi kopā un rūpīgi sāk pētīt katru atsevišķu detaļu. Katrs priekšmets saņem novērtējumu un nozīmi brīdī, kad tiek novērots, paņemts, novērtēts un atlasīts. Mēs gūstam iespaidu no katra priekšmeta, pateicoties tā izskatam un tā izraisītām atmiņām. Tas izraisa sajūtas un nozīmi, ko mēs jau esam izjutuši, tas piesaista mūsu uzmanību par tā izklaidējošo, stāstošo un pētniecisko potenciālu. Bērni dod priekšroku atrasties tuvu zemei un rūpīgi skatīties uz visu, kas piesaista viņu skatienus: lapām, oļiem, zariem, kukaiņiem, zāli, dzīvžogiem, stumbriem, mizām utt..
Bērni tāpat spēj atklāt elementus uz zemes, ko pieaugušie nepamana, un paņem tos savām īpašajām kolekcijām. Bērni var tulkot mums apkārt esošo realitāti, izvairoties no sekluma un ieradumiem, uzlabojot atšķirības ar to izcelšanu. Šādā veidā bērni spēj ne tikai izpētīt interesantas detaļas paši sev, bet var arī nonākt saskarē viens ar otru un ar dabu, sadarbojoties un uzlabojot attiecības ar sajūtu un domu apmaiņu.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

1. Ne pieciešams definēt vietas nodarbes kalendāru darba grupā, lai izvairītos no grupu pārklāšanās.
2. Tad nodaļas bērnu rīta pulcēšanās laikā ir būtiski izlemt, kā meklēt dabas elementus, kādas takas izpētīt un kāda veida instrumentus izmantot (plecu somas vai grozus, lupas, binokļus, papīru vai klēpjdatorus utt.).

Izmantojamie materiāli

Plecu somas, dažāda izmēra un formas konteineri, lupas, kamera, binokļi, papīrs vai klēpjdatori, liekšķeres, grābekļi utt.

Dabas elementu savvaļas zonā pētošu bērnu piemēri (Kipra).

Dabas elementu savvaļas zonā rūpīgi pētoša bērna piemērs (Kipra).

Dabas elementu savvaļas zonā pētošu bērnu piemērs (Kipra).

Brīvdabas teritoriju izpētes un pētīšanas vērtēšana

Bērniem sākumā bija nepieciešams neliels iedrošinājums, jo viņi vienkārši staigāja apkārt un patiesībā nepētīja teritoriju. Daži bērni vienkārši sekoja citiem bērniem. Skolotāji atzīmēja, ka ir svarīgi, lai jūs, kā pieaugušie, izrādītu entuziasmu un modelētu aktivitāti tā, lai bērni saprastu un varētu sekot. Bērni pētīja skolas pagalmu visos virzienos, skatoties uz zemi un lūkojoties debesīs. Viņi taustīja lapas un ziedlapiņas, apskāva kokus un pētīja kukaiņu mītnes. Bērni pārsvarā izbaudīja savas pieredzes apmaiņu vienam ar otru, piemēram, "Es tev parādīšu ko ļoti īpašu" un izpauda un dalījās ar bažām par citām sugām, "esi rūpīgs, nedrīkst mest augsni skudru pūznī, jo skudras būs skumīgas". Tā kā bērni jutās ērti tajā vietā, skolas pagalmā, viņi varēja brīvi izpētīt to. Tā kā viņi bieži rotaļājas ar plastmasas rotaļlietām, viņi izrādīja interesi par dažādu priekšmetu pētīšanu, piemēram, koku, augu valsts un dzīvnieku pētīšanu. Nelielā grupa deva visiem bērniem iespēju dalīties ar savu pieredzi, un pārdomas no skolotāju puses bija par to, ka viņi novēroja lietas, kuras nebija redzamas daudzus mēnešus.

Slepenās vietas

SEVIS RAŠANA

Šīs aktivitātes rezultāti ir saistīti ar **pašrealizāciju** (emociju identificēšana, izpausme un kontrole).

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Pārvaldīt emocijas, paškontrole un pašregulācija.

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Šīs aktivitātes mērķis ir palīdzēt bērniem atpazīt, izpaust un kontrolēt savas emocijas, lai krīzes gadījumā viņi varētu kontrolēt un regulēt sevi. Šī aktivitāte dod bērniem iespēju atpazīt un izpaust savas sajūtas, izmantojot alternatīvus veidus vardarbībai vai /un dusmām tā, lai viņi varētu attīstīt paškontroli. Stāstot bērniem par dažādajiem savu emociju izpaušanas veidiem, var palīdzēt viņiem reaģēt mierīgi un kontrolēt sevi dažādās emocionālās situācijās. Iespējamie izaicinājumi ir rast variantus, kā nomierināt sevi un atgriezties grupā.

Aktivitātes apraksts

Skolotājs sāk ar stāstu par dzīvnieku varoni, kuram ir bijis konflikts ar draugu, un viņš ir ļoti sarūgtināts. Viņam bija nepieciešams nedaudz laika, lai padomātu vienatnē. Bērniem ir jāpalīdz varonim atrast labu vietu, kur pabūt vienatnē un padomāt par to, kas noticis. Skolotājs kopā ar bērniem dodas uz pagalmu atbilstošas vietas meklējumos (pagalmā no dabīgiem materiāliem jau ir uzcelts vigvams). Bērniem tiek piedāvāts vigvams. Grupa pulcējas tur un apspriež to, kāpēc tā ir laba vieta slēptuvei (vigvamā ir plīša lācītis, spilvens, papīrs, zīmuļi, masāžas bumbiņas un emociju skala). Skolotājs demonstrē materiālu izmantošanu vigvamā. Lai aktivitāte būtu veiksmīga, bērniem jābūt empātijai pret stāsta varoni, lai viņi gribētu tam palīdzēt, aktivitātei jāpalīdz bērniem attīstīt paškontroli. Aktivitāte būs veiksmīga, ja bērni izmantos slepeno vietu, kur nomierināties /pārvaldīt savas sajūtas, kad ārpustelpu rotaļās notiek konflikti.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

1. Pastāstīt stāstu par lāci, kas strīdas ar draugu.
2. Izvietot dabīgu materiālu vigvamu pagalmā (rugāji un audums).
3. Sagatavot materiālus vigvamā: plīša lācītis, spilvens, papīrs, zīmuļi, masāžas bumbiņas, nomierinoša mūzika.
4. Sagatavot emociju skalu (laminēts papīrs ar skalu, emociju sejiņas - laimīga, skumja, dusmīga, izbijusies ar Velcro un bērnu figūriņas - zēns/meitene).

Izmantojamie materiāli

Lai aktivitāte tiktu īstenota, mums būs nepieciešami šādi materiāli: improvizēts stāsts, improvizēta telts, spilvens, plīša lācītis, papīrs, zīmuļi, masāžas bumbiņas, emociju skala.

Bērns slēpjas slepenajā vietā (Kipra).

Sevis rašanas novērtējums

Aktivitāte izdevās. Bērni juta empātiju pret stāsta varoni un gribēja tam palīdzēt. Viņi meklēja brīvdabas teritorijā elementus, kuri kādam palīdzētu atpūsties, un viņiem tika lūgts padomāt par to, kas viņus nomierina, lai šo domu paplašinātu. Vides izpēte izdevās, bērniem bija daudz dažādu ideju par zonām, ko varētu izmantot. Viņi ieteica klusu vietu starp kokiem vai iedomātu vietu dabā. Daudzi bērni ieteica vigvamu un visi kopā tur sapulcējās, lai apkopotu visus labos elementus nomierināšanās vietai un izmantojamos elementus. Bērni pārdomāja par to, kas tiem lika nomierināties, un saglabāt savu kontroli, lai noskaidroti, kā palīdzēt to izdarīt citam. Daži bērni tikai minēja laiku kā faktoru, taču ar nelielu turpmāku apspriedi, bērni atrada daudz dažādu vietu un faktoru. Viņi minēja visus pieejamos elementus teltī: plīša lācīti, spilvenu, papīru, zīmuļus un masāžas bumbiņas, kā arī daži no viņiem izmēģināja tos uz vietas un pārdomāja par to, ko viņi darīs nākotnē līdzīgās situācijās.

Visu sajūtu dārzs

PĀRTIKAS MEŽS/DĀRZS IZVEIDE UN PĀRVALDĪBA

Šīs aktivitātes rezultāti ir saistīti ar **pašrealizāciju** (dabas kontakts un veselības veicināšana).

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Kāda ir mūsu pārtikas meža labsajūta? Vai zeme jālaista? Vai augsnei nepieciešama mulča?

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Attīstīt piederības sajūtu skolai, stiprināt cieņu pret dabu, novērot dabas elementus un pārdomāt antropos; uzlabot aprūpes iemaņas, atbildību un pastāvību.

Aktivitātes apraksts

Aktivitāte ieteicama bērniem nelielā klases grupā. Kopā ar skolotāju viņi novēro izmaiņas pārtikas mežā septembrī un oktobrī, pēc vasaras perioda pārtraukuma. Pateicoties pārtikas meža aprūpes rokasgrāmatai, kuru skolotāji jau iepriekš sagatavojuši apmācību kursa laikā, viņi ir gatavi mulčēt augsni. Vienreiz nedēļā bērni pārbauda, vai zemei nepieciešams ūdens, un vai ir pamanāmas izmaiņas, ar kurām var dalīties ar draugiem.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

1. Plānot personāla praksi, lai izlemtu, kuras klases būs iesaistītas aprūpes programmā.
2. Pārbaudīt materiālus.
3. Parunāt ar klases bērniem, lai izraisītu zinātkāri, organizēt grupas un aktivitāšu kalendāru.
4. Iziet ārā.
5. Sapulcēties komunikācijai ar draugiem.
6. Dokumentēt aktivitāti (ar 5 gadus veciem bērniem).

Izmantojamie materiāli

Dārza instrumenti, cimdi, avīzes, ūdens, spaiņi, komposts, zaļie organiskie atkritumi (salāti, mizas, zaļie atkritumi, kafija, tēja utt.), salmi vai siens, kartons, sēklas; mapes dokumentācijai, kameras, piezīmju bloknoti, lupas.

Pārtikas meža/dārza novērtēšana – izveide un pārvaldība

Bērni ar interesi seko nelieliem augiem, kurus mēs jau iepriekš sākām audzēt iekštelpās, un palīdz laistīšanā. Bērni ir bijuši ārā un rakuši augsni, lai tā būtu gatava mūsu augiem un sēklām. Bērni ir entuziastiski un daži no viņiem atceras pērnā gada ražu. Bērniem atmiņas no iepriekšējiem gadiem palīdz izjust kontekstu.
Aktivitātes ap šo zonu ir nepārtraukts process. Skolotāji atbild uz viņu jautājumiem un atklāj, ka viņi dalās ar savām domām ar citiem par to, ko audzēs un ko viņiem patīk ēst. Bērni ir sajūsmā par dažādu sēklu iesēšanu, augsnes rakšanu, un viņiem ir savs vēlmju saraksts – ko viņi vēlas stādīt, taču mūsu klimatā ir nepieciešami iepriekšēji darbi. Viņiem patīk rakšana, smērēšanās, laistīšana un, protams, arī redzēt rezultātu. Ir svarīgi, lai dārzeņu dārzs atrastos sasaistīti ar virtuvi, mūsu šefpavārs ir iesaistīts mūsu audzēšanas un ražas novākšanas jautājumos. Viņa aktīvi māca par dažādiem ēdieniem un runā ar bērniem par ēdināšanu un to, kas nepieciešams bērnu organismiem, lai viņi augtu stipri, un tas tiek ļoti novērtēts! Ir arī svarīgi, ka mūsu dārza aprūpe kļūst par kopīgu interesi, tā mēs palīdzam viens otram laistīt, retināt un novākt ražu.

Skolotāji ir veikuši aktivitāti samērā nestrukturētās grupās, kur visi klātesošie bērni ir laipni gaidīti. No izglītojošā skatu punkta viņi iesaka, ka būtu labāk, ja būtu strukturētas grupas ar nodarbībām dārzeņu dārzā. No otras puses, viņi saka, ka ir jautri redzēt, kad bērni iesaistās procesā un individuāli mācās par dažādiem ārstnieciskiem augiem, dārzeņiem un augļiem. Trakulīga ideja, ko viņi piepildīja, bija tad, kad bērni gribēja stādīt sendviču un gurķi. Skolotāji nolēma sekot idejai, taču nākamais solis bija izjokot viņus 1. aprīlī – Joku dienā. 1. aprīlī brokastu laikā bērni dārzeņu dārzā ieraudzīja sendviču koku un burku ar gurķiem. Trīs un četrus gadus veci bērni bija patiesā sajūsmā un nejautāja, kas noticis, taču daži no viņiem un piecgadīgie bērni bija skeptiski noskaņoti, un tad skolotāji pastāstīja viņiem par Joku dienu – dažreiz ir svarīgi izsmieties kopā.

Mācību takas

BASKĀJU TAKA

Šīs aktivitātes rezultāti ir saistīti ar **kognitīvo mācīšanos pašrealizāciju** un **iemaņām**

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Pieredzēt mācīšanos caur maņām, attīstot dažādas uztveres spējas.

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Uzlabot bērnu zināšanas par to, ka staigāšana basām kājām pa dažādām dabīgām virsmām var stiprināt un padarīt izturīgāku viņu ķermeni, stiprināt kāju muskuļus, saites, locītavas.
Veicināt līdzsvara un iekšējās stabilitātes attīstību – gan fizisku, gan psiholoģisku. Viegla pēdu nospiedumu nervu galu aktivizēšana labvēlīgi ietekmēs visu organismu. Iedrošināt bērnus izjust fizisku enerģijas pieplūdumu ķermenim, zemes enerģijas uzsūkšanas dzīvīgumu un pārpalikuma atdošanu. Bērniem ir iespēja ir ar aizvērtām acīm minēt, pa kādu materiālu viņi iet, un aprakstīt savas sajūtas.

Aktivitātes apraksts

Skolotājs, sadarbojoties ar bērniem, kopīgi apspriež baskāju takas projekta attīstības plāna izveidi, iesaka pēc citu noklausīšanās un piekrīt par takas atrašanās vietu. Tiek veikta pirmsskolas iestādes teritorijā pieejamo dabas materiālu izpēte, pētīti un šķiroti vecāku atnestie dabas materiāli. Bērni tiek iedrošināti izmantot iespēju priekšrocības, ko piedāvā daba, lai attīstītu veselīgu dzīvesveidu pilsētas vidē. Tiek piedāvātās idejas par to, kā izvietot dabas materiālus zonu joslās un kā mainīt piegulošās tekstūras virsmas. Bērnam tiek piedāvāts aizsietām acīm iet pa visām virsmām (viņu var paņemt skolotājs vai kāds cits students), un kad bērns turpina ceļu, viņš vai viņa nosaka, kāds ir materiāls un kādas sajūtas tas raisa. Faktiski darbojoties svaigā gaisā, bērni risina praktiskus uzdevumus – no kurienes nāk materiāls, kādas ir tā īpašības.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

1. Vietas sagatavošana baskāju takas izveidei pirmsskolas iestādes teritorijā.
2. Dabas materiālu iegāde.
3. Baskāju takas izveide ar veiksmīgu dažādu virsmu izmantošanu.
4. Jaunas izveidotas takas izmēģināšana, dalīšanās iespaidos.

Izmantojamie materiāli

Egles, priedes čiekuri; koka diski, kubi, kaudzes; smiltis, grants, koka korķi, mizas mulča, niedres, sūnas; uzblīdis māls; kastaņi, melnzeme, ūdens utt.

Baskāju takas novērtējums

**Bērni lēma, kāds materiāls jāizmanto takai, un skolotāji ar bērniem to kopā sagatavoja.
Viņi vispirms izgāja taku ar atvērtām acīm un tad ar aizvērtām, un bija ļoti sajūsmināti, jo tā viņiem bija jauna aktivitāte. Viņi to izbaudīja, lai arī sākumā dāžiem likās sarežģīti noturēt līdzsvaru basām kājām.
Bērni sadarbojās un ļoti koncentrējās staigājot pa taku, lai izjustu atšķirīgos materiālus.
Viņi turpināja aktivitāti, staigājot basām kājām pa dažādām dabiskām virsmām. Aktivitāte iedrošināja bērnu pašnovērtējumu un raksturu.**

Atpūtas zona

ATPŪTA SAULĒ

Aktivitātes rezultāti ir saistīti ar **pašrealizāciju** (dabas kontakts un veselības veicināšana).

Bērni atpūšas saulē atpūtas zonā (Itālija).

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Kā atpūta var atmodināt jaunu pašapziņu? Atpūtas zonā - kā var rasties personīgā pieredze un stāsti starp bērniem?

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Vairāk iepazīstināt ar dabas elementiem dārzā, uzlabot paškontroli, rast iztēles stāstījumus, dalīties socializācijas pieredzē.

Aktivitātes apraksts

Aktivitāte norisinās, kad bērni apguļas vai apsēžas uz zemes uz zāles paklāja, kas ir samērā mīksts un patīkams taustei, vai uz segas.
Guļot vai sēžot, viņi var pastāstīt par savu personīgo pieredzi, atpazīt un izpaust savas emocijas, pastāstīt vai izgudrot fantastiskus stāstus.
Šādā veidā bērni var atpūsties, izpaust un atpazīt savas emocijas, bagātināt savu vārdu krājumu ar jauniem vārdiem un jaunām pārdomām.
Iespējamie izaicinājumi skolēniem ir savu darbību, emociju apzināšanās.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

1. Nepieciešams, lai tajā telpā nav citu bērnu, lai varētu klausīties, pārdomāt un lai citi bērni vai pieaugušie nenovērstu uzmanību.
2. Ja vēlas, uz zemes var uzklāt palagu vai segu, taču tas nav būtiski.

Izmantojamie materiāli

Var izmantot lapu, bloknotu, videokameru, lai ierakstītu bērnu dialogus un žestus.

Atpūtas saulē novērtējums

Aktivitātes instrukcijas bija skaidras un noderīgas, tādēļ sagatavošanās bija viegla, un aktivitāte noritēja ļoti labi. Dažiem bērniem bija sarežģīti, jo tā ir jauna aktivitāte, taču vairākums no tās guva baudu. Viņi visi labi apzinājās atpūtas lomu un kādēļ ķermenim nepieciešams atpūsties. Ne notika nekas neparedzēts, taču skolotāji pamanīja, ka viņiem vajadzīgs vairāk prakses, lai bērniem būtu ērtāk. Skolotāji secināja, ka šī bija ļoti laba aktivitāte, jo tā sniedza daudz iedvesmas, lai turpinātu ar šāda veida aktivitātēm un pārliecinātos, ka šī atpūtas zona ir daļa no skolas pagalma.

Strukturētā rotaļu zona

SVARU IZVEIDE

Šīs aktivitātes rezultāti ir saistīti ar **kognitīvo mācīšanos** un **iemaņām**.

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Saprast jēdzienu 'svars' – smags, viegls, līdzsvars.

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Mēs ierosinam bērniem apzināties to, kā viņi var ietekmēt rezultātu, kad lieto šūpoles, un izmantojām spaiņus ar dažādu saturu un svaru vienā no mūsu grupām. Šī aktivitāte paredz paplašināt zināšanas par svaru un blīvumu, eksperimentējot un pētot to pašiem

Aktivitātes apraksts

Mēs veidosim svarus kopā – taču es kā skolotāja paredzu sagatavot materiālus un ļaut viņiem izmantot svarus ar dažādiem priekšmetiem spainī. Iespējamie izaicinājumi skolēniem ir izmantot dažādus priekšmetus pētīšanai izjust, piemēram – līdzsvaru.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

1. Nopirkt un savākt visu nepieciešamo aprīkojumu.
2. Kopā ar kolēģiem izlemt, kur novietot svarus.
3. Uzstādīt dažus noteikumus par svaru lietošanu.
4. Iepazīstināt bērnus.
5. Sarīkot aktivitāti.
6. Dokumentēt aktivitāti.
7. Novērtēt.

Izmantojamie materiāli

Koka nūjas, āķi un virves, spaiņi. Dabas materiāli jāievieto spaiņos, piemēram, priežu čiekuri, smiltis, tapas, akmeņi.

Bērni veido svarus (Itālija).

Svaru izveides novērtējums

Bērni šai pieredzei piegāja zinātkārā un uzjautrinošā veidā, viņi izrādīja interesi un uzmanību, lai bagātinātu savu pētījumu ar jēdzieniem un saturu. Bērni vispirms bija iesaistīti materiālu izpētē, tad svaru izveidē. Viņus visvairāk piesaistīja līdzsvara radīšana: atbilstoša materiāla izvēle, pareiza satveres pozīcija līdzsvara rašanai, taču visvairāk viņiem patika saprast funkcionalitāti. Bērni labi sadarbojās savā starpā, ar cieņu izturējās pret citu idejām un darbībām. Skolotāji novēroja, kā bērni diskusijā koncentrējās, uzklausot viņu draugu sacītajā un tad sāka ar savām idejām un pievienoja fundamentālus elementus, kas ir noderīgi kolektīvās domas īstenošanai. Skolotāji secināja, ka pieredze ne tikai sniedza nelielus jēdzienus par svaru, līdzsvaru un mērījumiem, bet arī stiprināja domu par spēju dalīties un gūt pieredzi kopā. Visi elementi: nelielā grupa, dabas materiālu pieejamība, iespēja izmantot tos un veidot kaut ko kopā ļāva bērniem sadarboties un būt līdzdalībniekiem.

Brīvdabas darbnīca

AKMEŅU PĀRVĒRTĪBAS

Šī aktivitāte attiecas uz **kognitīvo mācīšanos** un **pašrealizāciju**.

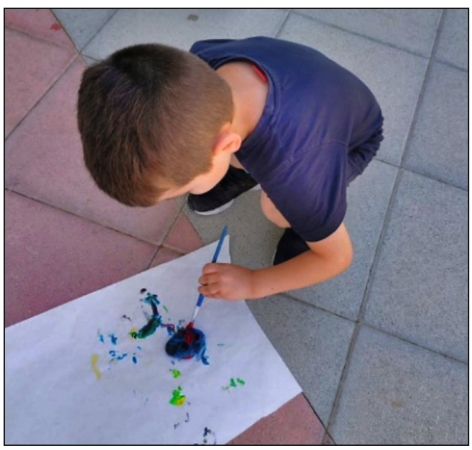
Bērni apglezno akmeņus brīvdabas darbnīcā Kiprā un Itālijā.

Galvenais uzdevums/jautajumi bērniem

Akmeņu krāsošana attīsta bērnu radošumu un ļauj saskatīt dabas skaistumu un unikālo raksturu vienkāršās lietās.

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Piedalīties radošajā darbnīcā – akmeņu krāsošanās aktivitātē "lai dzīvo daba!"
Bērniem tiek piedāvāts uzzīmēt, ko viņiem nozīmē daba, kas dabā ir skaists, kādai jābūt dabai. Izvietojiet nokrāsotos akmeņus akmeņu labirinta spirālē.
Bērni stāsta par savu zīmējumu – kas un kāpēc ir uzzīmēts uz akmeņiem. Bērni attīsta dabas estētisko uztveri, mīlestību pret pasauli ap viņiem.

Aktivitātes apraksts

Skolotāja un bērni apskata savāktos akmeņus, šķiro tos un plāno akmeņu dizainu.
Tiklīdz esat izvelējušies krāsas, sākas radošais darbs. Uz akmeņiem var zīmēt ainavas, kukaiņus, putnus, dzīvniekus, ziedošus augus un dabas parādības.
Aktivitāte nodrošina iespēju izvēlēties materiālu daudzveidību darbnīcā, iedvesmojot bērnus rīkoties saskaņā ar viņu iztēli, iedrošinot viņus pavadīt savu brīvo laiku radoši un interesanti, apgūstot jaunas iemaņas.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēžanai

1. Dažāda izmēra, formu un krāsu akmeņu, oļu ievākšana un iegāde.
2. Akmeņu šķirošana zīmēšanas aktivitātei, lai izveidotu labirintu, mozaīku utt.
3. Krāsu un citu papildu materiālu izvietošana radošajā darbnīcā.
4. Iespēju nodrošināšana krāsotu akmeņu izmantošanai ikdienas ārpustelpu aktivitātēs.

Izmantojamie materiāli

Dažāda izmēra akmeņi, oļi; guaša un akrila krāsas, otas, ūdens konteineri, marķieri; gumija, spalvas, dzija, celtniecības materiāli, stieple, pērles utt.

Akmens pārveides novērtējums

Pieredze tika gūta omulīgā dārza nostūrī, izmantojot koka paleti kā pamatni un bluķus. Ārējais konteksts var kļūt par darbnīcu, vietu, kur var uzlabot un bagātināt dažādas izpausmes valodas saskarē ar dabu.
Viens bērns novēro akmeņus, un izskatās, ka novērtē to formu pirms akmens izvēles krāsošanai.
Bērni izskatās ļoti ieintriģēti ar krāsu un ēnu transformāciju, kas notiek traukā ar otas kustību.
Bērni sāk krāsot ar lielu rūpību un uzmanību, viņi novēro akmeņus un izskatās, ka novērtē to formu pirms krāsošanas.
Tad izskatās, ka viņi izdara rūpīgu izvēli attiecībā uz akmeņiem un dabas materiāliem, kas jānovieto uz stumbra.
Viņi izskatījās vairāk ieinteresēti tiešā kontaktā ar krāsu, iespējā sajaukt, radot krāsu transformācijas uz dabas materiāliem.
Bija pārsteidzoši, ka skolotāji pamanīja, ka bērns deva priekšroku mērcēt dabas materiālu tieši krāsu traukā.
Visi elementi: neliela grupa, dažādi dabas materiāli, iespēja eksperimentēt ar krāsu gan tieši, gan ar otu ļāva bērniem pilnībā "iegremdēties" pieredzē.
Tikšanās vietas: bērnu pulcēšanās ārpus telpām.

Tikšanās vietas

BĒRNU PULCĒŠANĀS ĀRPUS TELPĀM

Aktivitāte ir saistīta
ar **kognitīvo** mācīšanos,
pašrealizāciju un sociālām iemaņām.

Galvenais uzdevums/jautājumi bērniem

Kā ārējā realitāte var atgādināt bērniem par situācijām, izjūtām un stāstiem?

Aktivitātes vispārīgie mērķi un mācību uzdevumi

Adoptēties telpai un radīt jaunas klausīšanās un dialoga starp bērniem formas, novērot un attīstīt elementus un interesantas situācijas projekta nolūkā.

Aktivitātes apraksts

Aktivitāte norisinās divreiz nedēļā ar lielu vai mazu grupu saskaņā ar pulcēšanos dabā no rīta vai pastaigājoties.
Pulcēšanās ir nozīmīgs brīdis bērnu dienā. Bērni sēž aplī un runā par to, kas viņiem ir svarīgi: piemēram, iepriekšējo dienu pieredze bērnudārzā, konkrēti brīži vakarā vai dienu pirms tam mājās. Viņi var lasīt grāmatas, stāstīt stāstus un katrs no viņiem var stāstīt par to, ko viņš/viņa domā vai kas ienāk viņa/viņas prātā, daloties ar citiem bērniem un skolotājiem.
Lai dalītos ar domām, mēs nolēmām sapulcēties ārā mūsu dārzā gan rīta, gan pastaigas pulcēšanās laikā, lai ļautu bērniem saņemt ieteikumus no brīvdabas un ārpustelpu konteksta. Pastaigas pulcēšanās tiek veikta kopā ar nelielu bērnu grupu uzreiz pēc pētījuma pabeigšanas. Bērni, kas pētīja un izmeklēja apkārtni, apsēžas un sāk stāstīt par viņu veikto pētījumu veidiem un idejām, stratēģijām un gūtajiem iespaidiem. Veids, kādā bērni salīdzina un dalās ar savu pieredzi, kļūst par iespēju visai grupai uzlabot savus viedokļus, uzzināt citus viedokļus, padziļināt un gūt jaunas nozīmīgas zināšanas mācībām: evolūcijas ieguvums. Pēc aktivitātes bērni dalās ar savu pieredzi un iegūtām zināšanām.

Ieteicamie pasākumi aktivitātes organizēšanai

Pedagogi ar bērniem dialoga veidā pārrunā un atzīmē ikdienas aktivitāšu kalendārī ieplānotos ieteicamos darbus, kā arī piefiksē padarītos darbus (kas izdevies, pie ka jāpiestrādā)

Izmantojamie materiāli

Kamera, papīrs vai digitālie piezīmju bloknoti, videokamera, iespējami savākti materiāli, utt.

Bērnu pulcēšanās ārpus telpām novērtējums

Kopumā viss izdevās ļoti labi, bērni atklāti runāja un uzklausīja viens otru.
Četri bērni pirms tam palīdzēja iekārtot tikšanās vietu, tāpēc bija priecīgi to izmantot.
Galvenie mērķi bija "radīt jaunas klausīšanās formas un dialogu starp bērniem, novērot un veidot elementus un interesantas situācijas projekta nolūkos" – mērķi tika sasniegti, tas bija jauns veids, kā bērni varēja novērtēt projektu, jo tā bērniem bija jauna forma un jauna tikšanās vieta.
Bērni dalījās pieredzē, vispirms ar nelielu skolotāju palīdzību, taču pēc brīža viņi jau brīvi runāja.
Viņiem patika jaunā tikšanās vieta, viņi bija ieinteresēti citu bērnu apgūtajā un paveiktajā – kas bija līdzīgs un kas atšķiras.
Tā bija pozitīva pieredze, jo bērni viens otru nezināja, taču bija ļoti komunikabli grupā.
Faktiski tā rezultātā dzima jaunas idejas – kā attīstīt projektu.
Skolotāji ticēja, ka šī bija ļoti laba aktivitāte; tā deva daudz iedvesmas turpināt šāda veida sapulces un pārliecināties, ka šī tikšanās vieta ir daļa no pagalma.

Procesa apraksts un partneru izmantotā metodika

PIRMSSKOLU APRAKSTS

Projekta partneri bija no dažādām valstīm: Kipra, Itālija, Latvija un Zviedrija. Pirmsskolas skolotāji no Kipras bija no trim pirmsskolām, un bērnu vecums bija no trīs līdz sešiem gadiem, līdz 25 cilvēkiem katrā klasē. Klasē bija galvenais skolotājs, taču katrā klasē bija arī palīgs – otrais pirmsskolas skolotājs. Pirmsskolas skolotāji no Itālijas arī bija no trīm pirmsskolām. Bērnu skaits Itālijas pirmsskolās bija 25 bērni klasē un katrā klasē bija divi līdz trīs skolotāji, bērnudārza nodaļā tikmēr bija 14 bērni ar 2 skolotājiem vai 21 bērns ar 3 pedagogiem. No Latvijas piedalījās viena pirmsskola ar 230 bērniem 12 grupās, tas nozīmē, ka katrā grupā ir aptuveni 19 bērni.

Piedalījās trīs pirmsskolas no Zviedrijas, un bērnu vecums bija no viena līdz sešiem gadiem. Klasēs bija no 16 līdz 25 bērniem un trīs skolotāji katrā klasē.

MATERIĀLS INFORMĀCIJAS IEVĀKŠANAI

Materiāls, ko izmantoja informācijas ievākšanai par to, kā skolotāji novērtēja testētās aktivitātes, tika iegūts no diviem avotiem.

Tika izmantota pārdomu veidlapa - dokuments, ko jau izmantoja Motala pašvaldības pirmsskolās.

Tika veikti daži nelieli labojumi, lai labāk pielāgotu projektu. Veidlapa sastāvēja no konteksta apraksta un iespējas iekļaut bērnu vārdus un darbības aktivitātes laikā.

Tālāk sekoja 12 jautājumi, lai pārdomātu aktivitāti.

Papildu pārdomu veidlapai tika izmantots novērojumu protokols.

Šo protokolu izmantoja partneru organizāciju pašvaldībās/pirmsskolās prakses testēšanas laikā, lai ievāktu datus ar bērnu tiešo novērošanu darbības laikā.

DARBA PROCESS

Darba process projekta laikā sastāvēja no sešām transnacionālām projekta sanāksmēm, kur tikās projekta partneri (izņemot iesaistītos pirmsskolas skolotājus), un vēl diviem apmācības semināriem, kur pulcējās visi pirmsskolas skolotāji. Sanāksmēs norisinājās grupu diskusijas par katras sanāksmes centrālajām tēmām, kā arī tika izmantoti aptaujas dati no prezentācijām no ekspertiem dažādās disciplīnās, notika mācību vizītes uz pirmsskolām, kā arī izmantota pētnieciskā literatūra. Katrā sanāksmē tika lemti pasākumi nākotnes darbam kopā ar vadlīnijām no Zviedrijas - Emilia Romagna Network (SERN). Starp sanāksmēm dažādas pirmsskolas darbojās projektā, attīstot savu skolu laukumus un ārpustelpu aktivitātes dažādos apstākļos, balstoties uz grupu apspriežu rezultātiem un citām apmācības aktivitātēm. Dalībvalstis veica ieguldījumu attiecībā uz kultūras daudzveidību ECEC apstākļos.

Šīs zināšanas ir vērtīgas diskusijās par brīvdabas vides un aktivitāšu izveidi.
Vēl viens svarīgs ieguldījums bija ekspertu iesaistīšana no citiem akadēmiskajiem lauciņiem, piemēram, vides psiholoģijas un permakultūras dizaina.
Eksperti piedalījās grupu diskusijās apmācības semināros un arī dalījās ar savām zināšanām plenēru prezentācijās.

DARBA PROCESS TRĪS GADUS ILGA PROJEKTA GAITĀ

PIRMĀ KOORDINĀCIJAS SANĀKSME

Pirmās koordinācijas sanāksmes laikā partneri apsprieda savu pirmsskolu personāla iepriekšējo pieredzi brīvdabas apmācībā un brīvdabas apmācības veidus, kas tika praktizēti dažādās valstīs.
Partneri arī apsprieda to, kādas mācīšanās jomas viņi vēlētos vairāk uzsvērt, un pieņēma lēmumu par labu trim jomām – kognitīvā mācīšanās (dažādos priekšmetos), mācīšanās un pašrealizācija (dabas kontakts, veselības veicināšana) un mācīšanās un iemaņas (smalkās/ lielās motorikas iemaņas, sociālā attīstība). Viena no inovatīvām idejām šajā projektā bija ekspertu no citām jomām ieguldījums, un tika sastādīts uzaicināmo ekspertu saraksts.

Nākamais solis pirmsskolām četrās valstīs bija plānot brīvdabas aktivitātes, kas saistītas ar katru mērķa jomu, un tika izvēlēts šablons, ko iepriekš izmantoja partneris no Kipras aktivitātes aprakstam. Šīs aktivitātes mērķis bija parādīt, ko mēs jau darījām brīvā dabā dažādās valstīs, un mums šie piemēri bija kā sākuma punkts turpmākām diskusijām un attīstībai.

PIRMAIS APMĀCĪBAS SEMINĀRS SCANDIANO-CASALGRANDE (ITĀLIJA)

Pirmajā apmācības seminārā, kurā piedalījās pirmsskolas skolotāji, pieaicinātie eksperti (no izglītības un vides psiholoģijas jomām) sniedza prezentācijas par trīs ieteicamām mācīšanās jomām (kognitīvā, pašrealizācijas un iemaņu) un citi pieaicinātie eksperti prezentēja veiksmīgas prakses brīvdabas mācīšanās jomā.
Mācību vizīte uz vietējo pirmsskolu papildināja to visu ar saviem rezultātiem grupu diskusijām.

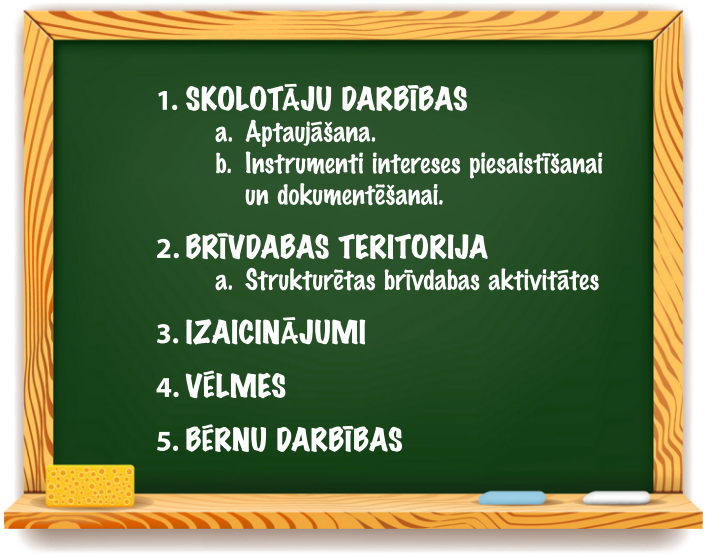
Dalībnieki piedalījās dažādos darbsemināros un varēja tuvāk pētīt pārtikas mežu. Diskusijas deva iespējas pārdomāt ekspertu ieguldījumu, ņemot vērā kultūras kontekstu daudzveidību attiecībā uz brīvdabas mācīšanos dalībvalstīs. Tas stimulēja arī pārdomas par to, kādā veidā un kādas vietas vispār tika izmantotas brīvdabas rotaļām un mācību procesam. Izaicinājumi, iespējas un dažādu partneru vēlmes gūt sasniegumus un attīstīties saistībā ar viņu skolu laukumiem un to izmantošanu brīvdabas mācībām ar tika apspriestas mazākās grupās. Eksperti ar prezentācijām sākumam sagatavoja jautājumus, un tie bija šādi:

1. Kā var sasniegt labu līdzsvaru starp bērnu iniciēto un skolotāju iniciēto mācīšanās pieredzi?
2. Kāda veida vide stimulē bērnu zinātkāri, iesaistīšanos un iztaujāšanu?
3. Kādi ir izaicinājumi ar skolotāja vadītu un bērna vadītu brīvdabas apmācību?
4. Kādus instrumentus jūs izmantojat, lai izsekotu un piesaistītu interesi un bērnu jautājumus?
5. Vai šie instrumenti ir noderīgi, lai atbalstītu pieredzi?
6. Kādu paradumu vai uzvedību jūs vēlētos apturēt vai izvairīties no tās, lai labāk atbalstītu bērnu mācīšanās procesu?
7. Kā ņemt vērā bērnu vajadzību atjaunot kognitīvos resursus?
8. Kā ņemt vērā bērnu emocionālo saikni ar vietu?
9. Kā izveidot vietu rotaļām? Mācībām? Rotaļām un mācībām?
10. Kādas ir bērnu iemīļotākās vietas, kuras viņi mīl apmeklēt?
11. Kur es redzu bērnus mācāmies?

OTRĀ KOORDINĀCIJAS SANĀKSME

Otrajā sanāksmē tika prezentēta un apspriesta izveidoto aktivitāšu analīze.
Secinājums – daudzas aktivitātes patiesībā neņēma vērā brīvdabas teritoriju, tās bija samērā divpusīgas, un tās varēja veikt jebkur.
Ja mērķis ir attīstīt brīvdabas skolu laukumus, aktivitātēm vairāk jābalstās uz vietas un jābūt tuvākām reālām vietām skolas laukumā.
Dažas aktivitātes balstījās uz daudziem sagatavošanas darbiem un vecāku un ekspertu iesaistīšanos.
Lai prezentētu aktivitātes, kuras var viegli izmantot daudzos jo daudzos kontekstos, tika pieņemts lēmums koncentrēties uz aktivitātēm, kuras var veikt paši pirmsskolas skolotāji.
Zināma dilemma bija kā līdzsvars starp bērnu centrētām un skolotāju centrētām aktivitātēm. Iepriekšējais pētījums argumentē bērnu iniciētās mācīšanās nozīmīgumu brīvo rotaļu laikā, kur 'dalīta ilgstoša domāšana' starp bērniem un pieaugušajiem ir vēlams un produktīvs rezultāts. Šī projekta centrs ir skolotāju vadītas aktivitātes, taču tika apspriests bērnu centrētās pieejas svarīgums, kas ir vēlams.

Tika apspriesta grupu diskusiju analīze, un tika atklātas pārsvarā apspriestās tēmas.
Tēmas tika prezentētas to dominēšanas secībā.
Skolotāju darbības tiek vairāk ievērotas nekā bērnu darbības.
To daļēji izskaidro ar ikviena prakses dalīšanos ar citiem.

Brīvdabas teritoriju attīstības darbā (IO1) tika prezentēts modelis brīvdabas teritoriju izveidei. Modeli sauc par " Septiņiem C," un tas iepriekš ir prezentēts.
Modeli apsprieda partneri, un tas tika novērtēts kā noderīgs nepārtrauktam darba procesam.

OTRAIS APMĀCĪBAS SEMINĀRS MOTALA (ZVIEDRIJA)

Pēc partneru koordinācijas sanāksmes, kur pirmsskolas skolotāji nepiedalījās, tika rīkots otrais seminārs ar visiem dalībniekiem.
Šeit centrā pārsvarā bija brīvdabas teritorijas. "Septiņi C" princips tika izmantots kā struktūra grupu diskusijām, kur tika veidots ideāls pirmsskolas laukums. Kādam tam būtu jāizskatās? Kādām zonām tajā jābūt?
Pieaicinātie eksperti veica savu ieguldījumu ar prezentācijām un grupu diskusijām.
Eksperti veica ekspertīzi, ņemot vērā bērnu brīvdabas vides, tādas kā vides psiholoģija, vides un ilgtspējīgu izglītība, permakultūras izveide un brīvdabas izglītība.
Tika sarīkotas divas mācību vizītes uz vietējām pirmsskolām, un dalībnieki piedalījās darbseminārā par brīvdabas mācīšanos zinātnes un tehnoloģiju jomā.
Sanāksmes beigās visas grupas prezentēja viņu grupu diskusiju apkopojumu, kurā bija ietverti zonu veidi, kuri viņiem šķita svarīgi eksperimentālā pirmsskolas laukumā.

TREŠĀ KOORDINĀCIJAS SANĀKSME

Pēc visu dalībnieku sanāksmes rezultātiem trešajā sanāksmē partneri izvēlējās astoņas zonas, kuras uzskatīja par svarīgām pirmsskolas laukumā, kur varētu rīkot kvalitatīvu brīvdabas

apmācību. Zonas tika izvēlētas, balstoties uz grupu diskusiju par "Septiņiem C "un eksperimentāliem ideāliem pirmsskolas laukumiem.

Šīs zonas būtu par pamatu IO1 un tās jāattiecina uz mācīšanās rezultātiem un valsts programmu IO1.

Tika rīkota mācību vizīte uz vietējo pirmsskolu, kas sniedza iedvesmu nākotnes darbam, radot jaunas aktivitātes IO2 un IO3.

Pēc šīs sanāksmes visas pirmsskolas tālāk veidoja aktivitātes, kuras var veikt dažādās zonās.

Tās bija saistītas ar vienu, divām vai trim mācīšanās zonām, kuras tika atlasītas pirmajā sanāksmē (kognitīvās, pašrealizācijas un iemaņu zonas). Kopumā tika izveidotas 40 aktivitātes (skatiet 1. tabulu).

Kad šis darbs tika pabeigts, piedalošās pirmsskolas izvēlējās vienu aktivitāti katrai zonai un testēja to savā kontekstā. Pēc tam viņi novērtēja to, izmantojot vērtējuma formu.

DARBA PROCESS DAŽĀDĀS VALSTĪS

LATVIJA

Pēc katra semināra un sanāksmes ar partneriem mēs stāstījām skolotājiem par citu valstu pieredzi, skatījāmies video, fotogrāfijas un apspriedām idejas.

Mēs testējām šīs idejas, kas šķita vispieņemamākās mūsu nosacījumiem un bija interesantas. Lai īstenotu mūsu praksi un pārbaudītu citu valstu projekta dalībnieku pieredzi, tika izveidota darba grupa pirmsskolas iestādē.

Grupa sastāvēja no skolotājiem, kuri strādāja ar dažāda vecuma bērniem. Darba grupa jau iepriekš gatavojās katrai sezonai, kā arī ierīkoja jaunus objektus. Mēs ļoti aktīvi sadarbojāmies ar vecākiem. Vecāki palīdzēja radīt izglītojošus objektus teritorijā – muzikālo sienu, akmeņu labirintu un sajūtu takas. Viņi atnesa daudz dažādu dabas materiālu (akmeņi, sūnas, jūras smiltis, čiekuri, kastaņi ...), lai radītu sajūtu takas un sajūtu koku, virtuves piederumus muzikālas sienas izveidei. Darbā tika iesaistīti ne tikai skolotāji, bet arī tehniskie darbinieki, kuri strādāja ar koku, veidoja pamatus izglītojošajiem objektiem.

Katra aktivitāte tika apspriesta grupā, skolotāji izvēlējās zonu, kurā vēlējās strādāt. Grupa apsprieda prakses analīzes formu, bildēja, filmēja un veica pierakstus. Vecāki un citi skolotāji tika iiepazīstināti ar aktivitāšu rezultātiem. Skolotāji dalījās ar vasaras prakses rezultātiem ar citiem kolēģiem. Darba grupa pievērsa īpašu uzmanību pārdomām par to, kas izraisīja lielāko interesi bērnos, kādas problēmas radās, kā arī par bērnu reakcijām uz problēmas situāciju. Skolotāji secināja, ka prakses fāzu laikā atklātajām bērnu emociju izpausmēm un aktivitātēm bija liela nozīme.

ZVIEDRIJA

Darba grupa ar pirmsskolas skolotājiem regulāri tikās pieredzes apmaiņai. Viņi izplatīja un nodeva zināšanas savu pirmsskolu darbavietu sanāksmēs un mācību dienās. Viņi izrādīja un aprakstīja veiktās aktivitātes un izveidotās zonas. Aktivitātes, kas bija jāīsteno un jānovērtē arī tika izplatītas darbinieku vidū. Tā rezultātā tika gūta lielāka izpratne par projekta saturu. Darbs tika nepārtraukti prezentēts pirmsskolas vadības grupā, kur piedalījās visu pašvaldības pirmsskolu vadītāji. Tika īstenota sadarbība ar mūsu īpašuma pārvaldnieku. Projekts ir pamats jaunu pirmsskolu un to brīvdabas vides plānošanai, kā arī jau esošo renovācijai. Pirmsskolas jau ir aizsākušas nelielas izmaiņas savās brīvdabas vidēs un iegādājoties jaunu materiālu par saviem līdzekļiem. Kopumā šis projekts tiktāl mums ir devis daudz iedvesmas un jauninājumu mūsu brīvdabas vidē. Koleģiālā mācīžanās bija aizraujoša un izglītojoša daļa gan kolēģiem no citām dalībvalstīm, gan kolēģiem šeit, Motala.

Pieredzes un prakses apmaiņa ar citām valstīm sniedza mums ieskatu par to, kādi ir atšķirīgi apstākļi, kuros mēs darbojamies, taču ka mums mūsu misijā joprojām ir daudz kopīga.

Šobrīd brīvdabas vidē norisinās arvien vairāk plānotā mācīšanās, kurai ir veltīts projekts. Ir rasta lielāka izpratne par izglītotāju dalību bērnu uzturēšanās nodrošināšanai mūsu brīvdabas vidē.

ITĀLIJA

Mūsu darba metodiku raksturo klausīšanās, pretstatīšana, ideju apmaiņa, kas notiek nepārtraukti un pastāvīgi grupās gan bērniem, gan pieaugušajiem.

Tas notiek ik dienu, un mēs to esam īstenojuši 0/6 izglītības iestādēs Dehors projekta izveides un īstenošanas laikā.

2019. gada jūlijā, pēc 2. sanāksmes Motala, tika rīkota sanāksme ar skolotājiem, kuri piedalījās pieredzes gūšanā, lai dalītos ar to, kas tika atklāts apmācības laikā (7C), pateicoties ekspertu vadlīnijām. 3. sanāksmes laikā koordinatori atkārtoti

apstrādāja saturu, kas tika iegūts no darba grupām par 7C, plānojot noskaidrot 8 būtiskās zonas katras skolas brīvdabas teritorijā, lai atbalstītu dažāda veida mācīšanos.

Katrai no šīm zonām katrs partneris ieteica dažas labas prakses, kas jau tikušas pārbaudītas viņu pašu realitātē projektu partneru starptestēšanai.

Tad mēs tikāmies ar skolotājiem, kas bija iesaistīti projektā, un lasījām kopā ar viņiem par visu praksi, lai saprastu, kā tās tika īstenotas viņu izglītības kontekstos. Ņemot vērā bērnu vecumu, klimata apstākļus, pieejamās telpas, apstākļu laika posmu un atvēršanos pēc ilgiem mēnešiem, mēs izvēlējāmies pārbaudīt praksi katrai zonai: dažas mēs precīzi un punktuāli kopējām, citas atkārtoti apmeklējām pēc mūsu iespējām.

Tiklīdz pārbaude tika veikta, mums bija īpaši svarīgi vēlreiz izlasīt par pieredzi nodaļas komandas līmenī, izmantojot gatavos dokumentētos materiālus: fotogrāfijas, video, dialogus, novērojumu moduļus.

Iesaistīto bērnu mācīšanās sineriģijas novērtējums, viņu uzvedības novērojumi un viņu zināšanu procesu pierādījumi apvienoja bērnu prasmes, paplašināja skolotāju redzesloku un bagātināja pētījumu ar pašreizējiem ārējiem kontekstiem. Izstrādātie dokumentālie materiāli un struktūras komandā iesaistīto skolotāju izskaidrojumi koleģiālā līmenī aģitēja domas, zinātkāri un jaunus iespējamus atkārtotus pielietojumus un izmaiņas, kas jāveic mūsu izglītības telpās.

KIPRA

Kiprā mēs centāmies sekot visvairāk līdzdalību veicinošā pieejā, rīkojot gan oficiālas, gan neoficiālas tikšanās pirms katras aktivitātes uzsākšanas, saņemot atsauksmes no visām iespējamajām ieinteresētajām personām (ieskaitot bērnus), izmēģinot un atkārtoti regulējot saskaņā ar pirmsskolu vajadzībām un kontekstu.

Tā kā 3 pirmsskolas nebija oficiāli partneri, bet gan CARDET līdzstrādnieki, tām bija eksperimentāla loma DEHORS projekta izveidē un īstenošanā Kiprā.

2019. gada janvāra sākumā CARDET izsūtīja vēstuli Kipras Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijai, lai informētu viņus par DEHORS projekta uzsākšanu un ieteiktu vismaz 3 pirmsskolas un ekspertus, kas bija ieinteresēti piedalīties projektā.

2019. gada februārī 3 pirmsskolu skolotāji (no dažādām pirmsskolām) un 1 eksperts tikās ar CARDET, lai oficiāli prezentētu viņiem projektu un sāktu veidot dažas ievada brīvdabas aktivitātes. 2019. martā skolotāji prezentēja savas pirmās piecas (5) aktivitātes partneru tikšanās laikā, proti 'Krāsu ķeršana', 'Daudz laimes dzimšanas dienā', 'Bērnu joga', 'Dabas izstāde' un 'Ko var paveikt ēnas'.

Aktivitātes tika radītas un pārbaudītas no 3 pirmsskolu skolotāju puses no 2019. gada marta līdz jūnijam. Pēc tikšanās Zviedrijā 2019. gada jūnijā CARDET un pirmsskolas skolotājiem bija vairākas diskusijas par 7C un to piemērojamību Kipras kontekstā. Skolotāji deva ļoti nodevīgus padomus, balstītus uz šo elementu piemērošanas iespējamību Kipras pirmsskolas,

iespējām un ierobežojumiem. Šī informācija tika izmantota DEHORS projekta 3. partneru sanāksmes laikā Itālijā, kur partneri strādāja 8 brīvdabas zonās, lai izveidotu brīvdabas izglītības modeli un atbalstītu dažādus mācīšanās tipus skolēniem.
Katras zonas pielietošanas laikā CARDET izmantoja noderīgas atsauksmes, ko ieguva pirmsskolas skolotāji un eksperti brīvdabas izglītībā Kiprā.

Ar labu 8 zonu sagatavi, CARDET prezentēja modeli visiem pirmsskolas skolotājiem un ekspertam.
Balstoties uz katru zonu, 3 pirmsskolas skolotāji sadarbojās ar citiem viņu skolas skolotājiem un CARDET, lai izveidotu jaunu aktivitāti katras zonas izmēģināšanai.
Sevišķi, tika izveidotas deviņas (9) jaunas aktivitātes skolās un CARDET, lai ievērotu pirmsskolu vajadzības Kiprā.
Aktivitāšu izveidei skolotāji un CARDET ņēma vērā Kipras klimatu, skolās pieejamo aprīkojumu, pieejamo brīvdabas teritoriju un izmantošanai pieejamos līdzekļus.

Kad skolas bija gatavas jaunajai īstenošanai, visām skolām Kiprā bija jāveras ciet COVID-19 pandēmijas dēļ.
Uzreiz pēc to atvēršanas 2020. gada jūnijā visas 3 pirmsskolas īstenoja 9 no jaunajām izveidotajām aktivitātēm, neaizmirstot izmēģināt vismaz 1 aktivitāti no citām valstīm.
CARDET skolas apmeklēja arī īstenošanas laikā, lai pierakstītu iespējamos izaicinājumus, rīkojot diskusijas ar skolotājiem un bērniem, kā arī gūstot pierādījumus (piem., fotogrāfijas).

Pēc 'Novērojumu veidlapas' aizpildīšanas par katru īstenoto aktivitāti CARDET bija sanāksme ar skolotājiem, lai gūtu viņu atsauksmes un noskaidrotu zonas, kurām nepieciešami uzlabojumi.
Skolotāji bija ļoti iedrošināti ar jaunizveidoto modeli un apgalvoja, ka tas var bagātināt bērnu uztveres un pieredzes, jo bērni Kiprā netiecas daudz eksperimentēt ar brīvdabas nodarbībām skolā.
Viņi tāpat pauda savu pozitīvo attieksmi par to, ka šo modeli var ieteikt attiecīgajām ieinteresētajām izglītības personām, lai nodrošinātu jaunas idejas un atklātu jaunus virzienus brīvdabas izglītībai Kiprā.

PIEAICINĀTU EKSPERTU IEGULDĪJUMS[1]

Ekspertu ieguldījums projektā bija dažāds. Viņi ieguldīja darbu paraugaktivitāšu izveidē sanāksmju dalībniekiem, kā arī zināšanas un idejas PPS formāta prezentācijās un grupu diskusijās.
Dalībniekiem projektā bija iespēja piedalīties darbseminārос ar mērķi izmēģināt aktivitātes, kuras viņi vēlāk varētu ieviest savā praksē.
Aktivitātes bija mērķētas uz brīvdabas aktivitāšu padarīšanu par taustāmām, radošām un emocionāli iesaistošām.
Dalībnieki varēja redzēt meža dārza izveidi un pārvaldību, kā arī dažādus mācīšanās taku veidus, un uzcelt kukaiņu viesnīcas kā konkrētus piemērus brīvdabas teritoriju attīstībai.
Eksperti tāpat ieguldīja darbu grupu diskusijās ar mērķi attīstīt pirmsskolu laukumus, ar intelektuālo rezultātu 1: Brīvdabas mācīšanās telpu modeļi pirmsskolās kā galarezultāts.

Ekspertus lūdza sniegt atsauksmes par intelektuālo rezultātu 1 un pārdomāt savu lomu procesā.
Viņi atzina ekspertu un pieredzes no citām valstīm un disciplīnām apmaiņas vērtību, kā rezultātā intelektuālais rezultāts

1 DEHORS projektā iesaistītie eksperti: Anne Goy, sertificēta permakultūras dizainere, inženierzinātņu uzņēmuma Ecodesign dizainere, Michela Schenetti, izglītības izpētes departamenta "Giovanni Maria Bertin" as.prof.", Boloņas universitāte, Laura Catellani un Debora Lervini, Vides izglītības un ilgtspējīguma centra didaktikas un ilgtspējīguma referentes (CEAS Terre Reggiane - Tresinaro Secchia), Kārlis Zieduņš, arhitekta asistents/ RemPro vides dizaineris, Fredrika Mårtensson, Zviedrijas Lauksaimniecības universitātes as. prof.

bija 1. Astoņu zonu prezentācija bija noderīga un iedvesmoja pārējos, un tai pat laikā atstāja vietu saviem kontekstiem un vajadzībām.
Eksperti uzskatīja, ka tas varētu būt vērtīgs atbalsts bērnu izglītojošo aktivitāšu plānošanā un pārdomāšanā, nodrošinot interesantus un noderīgus padomus.

Eksperti uzsvēra, ka dabas kontakts ir svarīgs bērniem. Sajūtu dārzi, ieskaitot ēdamo dārzu, savvaļas zonas un atpūtas zonas, ko ieskāva zaļumi, līdzdzīvoja kā skolas laukuma svarīgi aspekti.
Tomēr, lai arī skolas laukumiem ir šīs īpašības, pieredze plašākā dabas vidē, piemēram, mežos, kalnos un upju krastos, arī tika minēta kā stimulējoša bērnu attiecības ar dabu.
Sajūtu dārza aprakstā mēs iekļāvām tikai piecas maņas; garša, smarža, sajūta, redze un dzirde, un viens eksperts komentēja to, ka cilvēka maņas ietver arī siltuma uztveri (ādas sajūtas, nepieskaroties ne pie kā, piemēram, saule-ēna), nocicepcija (nepatīkamas sajūtas, sāpes), līdzsvars, proprioecepcija (ķermeņa pozīcijas un kustības apzināšanās uztver).
Viņa tālāk komentēja, ka deviņu maņu apzināšanās ir svarīga brīvdabas teritoriju izveidei, sākot ar zaļu struktūru izveidi un beidzot ar rotaļu un atpūtas teritoriju izveidi.
Vēl viens punkts apspriešanai bija dabīgu formu un materiālu loma bērnu iztēles rotaļām, tas ir kas tāds, ko bērni ir darījuši kopš seniem laikiem. Šodien ir svarīgi drošības aspekti, taču videi nav jābūt pārāk sterilai vai sagatavotai.

SECINĀJUMI PAR ZONĀM UN AKTIVITĀTĒM

Pēc skolotāju novērtējumiem šķiet, ka aktivitātes izdevās arī citu kultūru kontekstos, nevis sākotnējā, kurā tās tika izveidotas.
Pēc nepieciešamības, pirmsskolas skolotāji varēja tās pielāgot, lai tās varētu darboties vietējā kontekstā.
Daudzas aktivitātes stimulēja domas par to, kā tās attīstīt tālāk, vai arī paredzēto zonu skolas laukumā.
Kopumā aktivitātes ir labi attīstītas konkrētās zonās, taču joprojām izskatās, ka ir izaicinājums uz vietu reaģējošas mācīšanās izstrādē. Kā mēs veidojam vietu mācībām tā, lai vieta kļūtu par daļu no mācīšanās procesa, un kāda ir vislabākā vieta šai konkrētai aktivitātei? Šie ir jautājumi, kuriem nepieciešamas papildu domas. Kā tika skaidrots iepriekš, projekta mērķis bija attīstīt skolotāju vadītas aktivitātes, tādēļ tās visas ir strukturētas. Nākamais solis varētu būt plāns saistībā ar bērnu iniciētās mācīšanās apjoma palielināšanu. Tomēr novērtējumos ir atzīmēts, ka bērni jūtas entuziastiski, radoši un iesaistīti, un šķiet, ka viņiem ir iespēja mijiedarboties un ieguldīt savu darbu aktivitātes rezultātiem. Aktivitātes atstāj vietu bērnu atbildēm un pārdomām un ir pielāgotas saskaņā ar bērnu un situāciju.

Apskatot šīs zonas, izaicinājums bija rast atšķirību starp slepenajām vietām un vietām atpūtai, jo slepenā vieta, iespējams, ir arī vieta atpūtai.
Vēl viens izaicinājums bija pretruna aktivitāšu veidošanā slepenā vietā.
Slepenas vietas jēdziens sajūk, ja skolotājs veido aktivitāti tajā, un tā vairs nav slepena vieta bērnam.
Tomēr pirmsskolas laukums jāplāno tā, lai bērniem būtu iespēja atrast savas slepenās vietas, taču aktivitātes, kas ir mērķētas uz pašregulēšanas iemaņu attīstību, var veikt arī citviet, piemēram, aktivitāte 'Atrast sevi'.

Secinājumi

Darba process ar četrām valstīm no dažādām Eiropas daļām ietekmēja rezultātus.

Pirmsskolām no dažādām valstīm bija atšķirīgs pamats, izmantojot brīvdabas teritorijas mācīšanās nolūkos, un fiziskā vide izskatījās atšķirīga atkarībā no klimata un valsts likumiem.

Tas bagātināja diskusijas un norādīja, ka aktivitātēm bija jābūt atbilstošām vai pielāgojamām dažādiem kontekstiem.

Dažām valstīm bija nepieciešams vairāk laika ceļojumiem, taču visas veiksmīgi izveidoja brīvdabas aktivitātes un tās veiksmīgi izmēģināja.

Projekta nolūkā notiek nepārtraukts darbs, attīstot skolu laukumus visās valstīs.

Projekts ir iespēja iesaistīto skolotāju profesionālai pilnveidei (skatiet arī Govers 2019).

Piedaloties procesā, viņi stiprināja savu apziņu par dažādām zonām skolas laukumā un to, kā var organizēt savu ārpustelpu vidi mācībām, rotaļām un atpūtai.

Viņi piedzīvoja izaicinājumus un šķēršļus, taču padziļināja savas zināšanas un prasmes brīvdabas mācību procesā.IO3 tiks precīzāk prezentētas skolotāju padziļinātās zināšanas un iemaņas.

Atsauces

Baker M. R., Waliczek T. M. & Zajicek J. M. (2015). The effect of school gardening activities on visual-motor integration of pre-school and kindergarten students. *Journal of Therapeutic Horticulture, 25* (2).

Becker C., Lauterbach G., Spengler S., Dettweiler U. & Mess F. (2017). Effects of regular classes in outdoor education settings: A systematic review on students' learning, social and health dimensions. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 14*(5), 485-. DOI: 10.3390/ijerph14050485.

Bento G. & Costa A. (2018). Outdoor play as a means to achieve educational goals – a case study in a Portuguese day-care group. Journal of Adventure Education and Outdoor Learning, 18(4), 289-302. DOI: 10.1080/14729679.2018.1443483.

Bento O. J., & H. Sandseter E. B. (2020). Affordances for physical activity and well-being in ECEC outdoor environment. *Journal of Environmental Psychology, 69*, https://doi.org./10.1016/j.jenvp.2020.101430.

BFS 2015:1 FRI 1 (2015). *Boverkets allmänna råd om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor och liknande verksamhet.* (Swedish national board for housing, building and planning's advice about free space for play and outdoor activities at leisure time centers, pre-schools, schools, and other sectors). Stockholm: Boverket.

Bruner J. S. (1996), "La cultura dell'educazione", tr.it Feltrinelli, Milano 2000.

Colwell M., Gaines K., Pearson K., Corson H., Wright H. & Logan B. (2016). Space, place and privacy: preschool children's secret hiding places. Family & Consumer Sciences Research Journal, 44(4), 412-421. DOI: 10.1111/fcsr.12169.

Dettweiler U. & Mygind E. (2020). Dansk udeskole i et international tog sammenlignende perspektiv. In (Edt.) E. Mygind. *Udeskole. TEACHOUT-projektets resultater.* (Outdoor school. The results of the TEACHOUT project). Frederiksberg C: Frydenlund.

Dewey J. (1902/2001). The school and society & The child and the curriculum. New York: Dover Publications. Inc.

Ekman Ladru D. & Gustafson K. (2018). 'Yay, a downhill!': mobile preschool children's collective mobility practices and 'doing' space in walks in line. *Journal of Pedagogy*, 1, DOI: 10.2478(jped-2018-0005).

Dyment J. & Potter T. (2014). Is outdoor education a discipline? Provocations and possibilities. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 14(1), 1-16.

Fägerstam E. (2014). High school teachers' experience of the educational potential of outdoor teaching and learning. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 14(1), 56-81.

Fägerstam E. & Grothérus. (2018). Secondary school students' experience of outdoor learning: A Swedish case study. *Education, 138*(4), 378-392.

Fägerstam E. & Samuelsson J. (2014). Learning arithmetic outdoors in junior high schoolinfluence on performance and self-regulating skills. *Education 3-13, 42*(4), DOI:10.1080/03004279.2012.713374.

Gariboldi A. & Pugnaghi A. (2020). Educare alla creatività. Strumenti per il nido e la scuola dell'infanzia, pp. 5-167. http://hdl.handle.net/11380/1197821.

Govers A. (2019). The results of a cross-cultural teacher development project in outdoor teaching–a comparative study among pre-school teachers in Cyprus, Italy, Latvia and Sweden. (Unpublished Master thesis). Linköping University.

Guerra M. (edited by). (2017). Materie intelligenti. Il ruolo dei materiali non strutturati naturali e artificiali negli apprendimenti di bambine e bambini. Junior. http://hdl.handle.net/10281/174472.

Halvorsen Thor. K., Nordbø. E.C.A., Nordh, H., Ottesen I. (2019). Uteområder i barnehager og skoler. Hvordan sikre kvalitet i utformingen. (Outdoor spaces in pre-schools and schools. How to secure quality in their design). Norges Milja- og Biovitenskapelige Universitet. https://www.nmbu.no/fakultet/landsam/institutt/la

Herrington S., Brunelle S. & Brussoni M. (2017). Outdoor play spaces: as if children mattered. In (Eds.) Waller T., Ärlemalm-Hagsér. E., Hansen Sandseter E. B., Lee-Hammond L., Lekies, K., & Wyver S. *The SAGE Handbook of Outdoor Play and Learning.* London: SAGE.

Illeris K. (2007). How we learn. Learning and non-learning in the school and beyond. London: Routledge.

Kaplan H. (2020). Serendipity as a curricular approach to early childhood art education. Art Education, 73(6), 24-29. DOI: 10.1080/00043125.2020.1788345.

Klaar S. & Öhman J. (2014). Children's meaning-making of nature in an outdoor-oriented and democratic Swedish preschool practice. *European Early Childhood Education Research Journal, 22*(2), 229-253.

Kos M. & Jerman J. (2019). Gardening activities at school and their impact on children's knowledge and attitudes to the consumption of garden vegetables. *Problems of Education in the 21th Century, 77*(2).

Kuo M., Barnes M. & Jordan C. (2019). Do experiences with nature promote learning? Converging evidence of a cause-and-effect relationship. Frontiers in Psychology, 10(305), doi:10.3389/fpsyg.2019.00305.

MacQuarrie S., Nugent C. & Warden C. (2015). Learning with nature and learning from others: nature as setting and resource for early childhood education. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning, 15* (1), 1-23. DOI:10.1080/14729679.2013.841095.

Malaguzzi L. (1995). I cento linguaggi dei bambini. *Bergamo, Edizioni*. p.98.

Mannion G. & Lynch J. (2016). The primacy of place in education in outdoor settings. In (Eds.) B. Humberstone., H. Prince., & K. Henderson. *Routledge International Handbook of Outdoor Studies*. New York: Routledge.

Maynard T. & Waters J. (2007). Learning in the outdoor environment: a missed opportunity? *Early years: An International Research Journal, 27*(3), 255-265. DOI: 10.1080/09575140701594400.

Monti F., Farné R., Crudeli F., Agostini F., Minelli M., & Ceciliani A. (2017). The role of outdoor education in child development in Italian nursery schools. *Early Child Development and Care.* DOI: 10.1080/03004430.2017.1345896.

Moore D. (2015). 'The teacher doesn't know what it is, but she knows where we are': young children's secret places in early childhood outdoor environments. *International Journal of Play, 4*(1), 20-31. DOI: 10.1080/21594937.2014.925292.

Murakami C. D., Su-Rusell C. & Manfra L. (2018). Analyzing teacher narratives in early childhood garden-based education. *The Journal of Environmental Education, 49*(1), 18-29.

Mussini I., Gilioli C., Rustichelli F., Martini D. & Gariboldi A. (2020). Progetto e/è ricerca. Approfondimenti ed esperienze nei servizi educativi per l'infanzia, *Junior Edizioni* p.94 http://hdl.handle.net/11380/1226880

Mygind E. (2020). (Ed.). *Udeskole. TEACHOUT-projektets resultater*. (Outdoor school. The results of the TEACHOUT project). Frederiksberg C: Frydenlund.

Nedovic S. & Morrisey A-M. (2013). Calm and active and focused: children's responses to an organic outdoor learning environment. *Learning Environment Research, 16*, 281-295. DOI: 10.1007/s10984-013-9127-9.

Pedersen Gurholt K. & Rønning Sanderud J. (2016). Curious play:children's exploration of nature. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, DOI: 10.1080/14729679.2016.1162183.

Prince H., Allin L., Hansen Sandseter E. B. & Ärlemalm-Hagsér E. (2013). Outdoor play and learning in early childhood from different cultural perspectives. *Journal of Adventure Education a nd Outdoor Learning, 13*(3), 183-188.

Puroila A-M., Estola E. & Syrjälä L. (2012). Does Santa exist? Children's everyday narratives as dynamic meeting places in a day care centre context. *Early Child Development and Care, 182*(2), 191-206, DOI: 10.1080/03004430.2010.549942

Quay J. & Seaman J. (2016). Outdoor studies and a sound philosophy of experience. In (Eds.) B. Humberstone., H. Prince., & K. Henderson. *Routledge International Handbook of Outdoor Studies*. New York: Routledge.

Rinaldi C. (1999). "I processi di apprendimento dei bambini tra soggettività ed intersoggettività", in I Taccuini 7, Centro Documentazione e Ricerca Educativa Nidi e Scuole dell'Infanzia comune di Reggio Emilia, p9.

Roed Otte C., Bølling M., Bentsen P. & Ejeby-Ernst N. (2020). Elevers motivation og læring. In (Edt.) E. Mygind. *Udeskole. TEACHOUT-projektets resultater*. (Outdoor school. The results of the TEACHOUT project). Frederiksberg C: Frydenlund.

Saracho O. (2017). Theoretical frameworks of development of play. In (Eds.) Waller, t., Ärlemalm-Hagsér. E., Hansen Sandseter, E. B., Lee-Hammond, L., Lekies, K., & Wyver, S. *The SAGE Handbook of Outdoor Play and Learning*. London: SAGE.

Schenetti M., Rossini B. & Salvaterra I. (2015). La scuola nel bosco: pedagogia, didattica e natura. Edizioni centro studi Erickson, p. 267.

Skelton K., Lowe C., Zaltz D. & Benjamin-Neelon S. (2020). Garden-based interventions and early childhood health: an umbrella review. *International Journal of Behavioural Nutrition and Physical Activity, 17*: 121.

Soltero E., Parker N., Mama S., Ledoux A. & Lee R. (2019). Lessons learned from implementing of garden education programme in early child care. *Health Promotion Practice*. DOI: 10.1177/1524839919868215.

Sommer D., Pramling Samuelsson I. & Hundeide K. (2013). Early childhood care and education: a child perspective paradigm. *European Early Childhood Education Research Journal, 21*(4), 459-475, DOI: 10.1080/1350293X.2013.845436.

Ulset V., Vitaro F, Brendgren, M. Bekkhus M. & Borge A. (2017). Time spent outdoors during preschool: links with children's cognitive and behavioural development. *Journal of Environmental Psychology, 52*, 69-80.

Wake S. & Birdsall S. (2016). Can school gardens deepen children's connection to nature? In K. Nairn, P. Kraftl & T. Skelton (Eds.). *Space, Place and Environment (Geographies of Children and Young People, Vol 3)*. (1 st ed): 89-115. Singapore: Springer.

Waller t., Ärlemalm-Hagsér. E., Hansen Sandseter E. B., Lee-Hammond L., Lekies K. & Wyver S. (2017). Introduction. In (Eds.) Waller, t., Ärlemalm-Hagsér. E., Hansen Sandseter, E. B., Lee-Hammond, L., Lekies, K., & Wyver, S. *The SAGE Handbook of Outdoor Play and Learning*. London: SAGE.

Waters J. & Maynard T. (2010). What's so interesting outside? A study of child-initiated interaction with teachers in the natural outdoor environment. European Early Childhood Education, 18(4), 473-483. DOI: 10.1080/1350293X.2010.525939.

Vygotsky L. (1933/1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wyver S. (2017). Outdoor play and cognitive development. In (Eds.) Waller, t., Ärlemalm-Hagsér. E., Hansen Sandseter, E. B., Lee-Hammond, L., Lekies, K., & Wyver, S. *The SAGE Handbook of Outdoor Play and Learning*. London: SAGE.

Zamani Z. (2016). 'The wood is a more free space for children to be creative; their imagination kind of sparks out there': exploring young children's cognitive play opportunities in natural, manufactured and mixed outdoor preschool zones. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning, 16*(2), 172-189. DOI: 10.1080/14729679.2015.1122538.

Zamani Z. (2017). Young children's preferences: what stimulates children's cognitive play in outdoor preschools? *Journal of Early Childhood Research, 15*(3), 256-274. DOI: 10.1177/1476718X1561616831.

Zavalloni G. (2009). La pedagogia della lumaca. Per una scuola lenta e non violenta. Bologna: Emi.

Zavalloni G. (2003). I diritti naturali dei bambini e delle bambine, Online *https://scuola.regione.emilia-romagna.it/focus-scuola/i-diritti-naturali-dei-bambini/diritti-naturali-di-bimbe-e-bimbi...perche-un-manifesto*

Änggård E. (2016). How matter comes to matter in children's nature play: posthumanist approaches and children's geographies. *Children's Geographies*, 14(1), 77-90.

Atzinība

Īpaša pateicība šādiem ekspertiem:

Anne Goy, sertificēta permakultūras dizainere, inženierzinātņu uzņēmuma Ecodesign dizainere

Michela Schenetti, izglītības izpētes departamenta "Giovanni Maria Bertin" as.prof.", Boloņas universitāte

Laura Catellani un **Debora Lervini**, Vides izglītības un ilgtspējīguma centra didaktikas un ilgtspējīguma referentes (CEAS Terre Reggiane - Tresinaro Secchia)

Kārlis Ziediņš, arhitekta asistents/ RemPro dizaineris

Fredrika Mårtensson, Zviedrijas Lauksaimniecības universitātes as. prof., Upsala, Zviedrija.

Viņi ar degsmi piedalījās aktivitātēs un ieguldīja darbu DEHORS projektā paredzēto intelektuālo rezultātu izstrādē.

Eiropas Komisijas atbalsts šīs publikācijas sagatavošanai nav uzskatāms par satura apstiprinājumu, kas atspoguļo tikai autoru viedokļus, un Komisija nevar būt atbildīga par tajā ietvertās informācijas jebkādu izmantošanu.

SIA “Demra”
Stacijas 42, Daugavpils
Tālr. 29720313

dehors

BRĪVDABAS TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS VADLĪNIJAS

